

СБОРНИКЪТЪ

ЗА

НАРОДНИ УМОТВОРЕНИЯ, НАУКА И КНИЖНИНА

ИЗДАВА

БЪЛГАРСКОТО КНИЖОВНО ДРУЖЕСТВО

КНИГА XXIV.

НОВА РЕДИЦА КНИГА ШЕСТА

I. ДЪЛЪ ИСТОРИКО-ФИЛОЛОГИЧЕНЪ И ФОЛКЛОРЕНЪ

СОФИЯ

ДЪРЖАВНА ПЕЧАТНИЦА

1908.

I.

По учебното дѣло.

1.

За Плавдинъ-Градъ. Почтѣннѣйшему, Любороднѣйшему и о'Усѣрднѣйшему Кмету
Вулку Теоѡдоровичу Чаликовичу наше высокопочитаніе

24 „Ноѣмвриа 1839“ Одѣсса

Ако ѡ да нѣмаме чѣсть да се похвалимѣ сосъ знаѡмството Вашего Высоко-
благородїа, но надѣваемѣ по добрата ваѡна благосклонность да се о'удостоимѣ
осъ товѡ наше слабо писмо да ви въздадем ѡ отъ наѡна страна ѡскренни те
ч'вства наѡшего сѣрдца, зарадъ вѣчнохвални те Вѡшего Высокоблагородїа стар-
ранїа за наѡшiate ск'удный ѡ жалкїй родъ. — Любороднѣйшїй и о'учѣннѣйшїй
Г: Неб'отъ ни извѣстїа, чи Ваше Высокоблагородїе двїжимї отъ о'усѣрдїа къ
просвѣщенїю наѡшего рѡда жѣртвувате съ вашата роднїна тридѣсать тысящи
грѡша за ѡзданїе то на нѣговать Словарь. Тѣзи дни катѡ прїѣхмѣ товѡ радо-
стно длѡ всѣхъ Болгаръ ѡзвѣстїе, въздадохмѣ похвалу Всеб'ошнему Богу, чи
щемъ се о'удостоїи ѡ мы Болгаре, да ѡмаме наѡшите Каплѡны ѡ Зосимѡды. За
товѡ ѡ возмѣяхмѣ дерзновѣнїа да ви ѡзвїмѣ ѡ отъ далѣче наѡшата благо-
дѡрность. Тѡй Словарь ще посл'ужи за Болгаре те да начнать да се просвѣ-
щавать, да о'узнають себѣ си, ѡзвїкатъ си ѡ долгать си камъ те вѣра та си
и правитѣлство то. — о'Учїлище то, дѣто содер'жавате во ваѡна та ѡтчїна, ще
покаже по скорѡ плодъ ѡ ще доведѣ Болгаре те да си ѡмають просвѣщенны
паѡстыре свой ѡ свой церковна сл'ужба, коїто ч'вуамѣ чи о'управлѣвать по много
селѡ ѡ гради, Грецька, ѡ катѡ мало'умни счїтатъ о'унизїтелна Болгарската сл'ужба,
коїто ѡмають шейсѡтъ мїлїоны народъ, и коїто тѡй народъ пол'учи наѣдно съ
церковны те книги отъ наѡши те прѣдкї Болгаре, коїто ги на'учїха ѡ да пї-
шатъ ѡ да четѡтъ ѡ коїто ѣжеднѣвно славатъ Бога на старьнать Болгарски
ѡзвїкъ. Но кої ѣ причїната на товѡ слабоумїе, коѣто ѡмають нѣкои гради ѡ
селѡ? непросвѣщенїе то ѡ невѣжество то. о'Учїлища та Болгарски щѡтъ ѡмъ
ѡткрї очїте — Зачто те ѡбїчатѣ родѡтъ си. Почтѣннѣйшїй кмете Господїне
Вулку! правѣте ѡмъ о'учїлища и подкѡнвайте ги да правѣте дѣто мѡгатъ, ѡ да
премѣнѡватѣ Богослужѣнїе то на Болгарска сл'ужба. — Наѡше то мнѣнїе не ѣ чи
Болгарете да се о'учѡтъ салтъ Болгарски, но да се о'учѡтъ, на Болгарски на-
чѡлно то о'учѣнїе, Граммѡтїка, Катїхїзїс, 'Арїѡметїка ѡ Истѡрїа, чи тогѡва
да влѣзѡтъ въ старї Болгарски ѡ Грецьки ѡзвїкъ, такѡ правѡтъ сїчкї те 'Евро-
пѣйски народї, ѡко мы правїм ѡнаѣче за смѣхъ сме ѡ за хула. — Фїлїпполски те
ѡ 'Адрїанополски те наїѡ богѡти ѡ пѣрви те ѡ по много то сосъ ѡкр'ужни те селѡ,
дѣто живѣть тамѡ ѡколѡ тысяща години налї са Болгаре? пѣрвенствующїатъ
ѡзвїкъ не ли ѣ Болгарскїатъ? почто тѡй родъ не си показва существованїе то?
зачто ся крѣме назѡдъ отъ десѡтъ Грецькѡ? Спорѣтъ многол'юдство то Болгарско
не знаѣмъ ѡко прилїчатѣ за Фїлїпполъ ѡ Адрїанополъ да ѡмають по ѣднѡ цер-
ковъ грецька, ѡ на прѡтївъ ч'вуамѣ, чи въ тїа градове нѣма Болгарска — Благо-

мислящи людіе! посудіте за това сосъ здравъ оумъ и вижте си заблужденіе то! Така нема ѝ Болгарски оучилища въ тия градове, това малко, но чуваме чи ѝ грѣцки те оучилища, дѣто има, содержаватъ ги Болгаре, а не Грѣцы. Малодушни и непроницателни Соотечественници! Въ служите и плащате парѣ те си, който добивате съ голѣмъ трудъ, за да се прочува той народъ, който ся старѣе да ви има секога подъ своя власть! О Боже кога щещъ се оумосѣрди (оумилосѣрди?) надъ насъ? — Шейсѣтъ мѣлїони Славянски народъ не се срамува да се казва Славянинъ, пакъ три мѣлїони Славянски народъ по Турско йска да се крѣ задѣ десѣтъ Грѣцы. —

Понѣже имате Вулко Ѳеодоровичъ! голѣмо влїянїе по тамошни те мѣста, за да свршите начѣто то добрѣ постаранїе да оучредите Болгарска литургіа ѝ оучилища въ Філіппополь ѝ Адрианополь ѝ други мѣста — пожертвованїе то на Грѣцки те оучилища понѣже излѣзва отъ Болгаре нека се раздѣли ѝ на Болгарски те оучилища. — Така паметъ та ваща ще остане незабѣна, доброто ще го оузнаятъ дѣцѣта, дѣто ще ся оучатъ; вѣчно поменованїе на пѣрвыятъ оучредителъ на това благоугодно дѣло!! Чалѣковата фамиліа ще ся напечата неизгладима въ сѣрдцѣ та Болгарски по глубоко отъ ако бѣха соорудили монастири и цѣрквы, зачѣто отъ оучилища та ще излезѣ просвѣщенїе то. — Любородныятъ Г: Небфтъ най добрѣ отъ други те може да оучреди сичко то това. предстоите му, и Егѣ Преподобїе много ще направи. Мы сме далѣчь отъ отечество то си, Богъ знае, да ли щем го видѣ нѣкога, но желанїе то ни ѣ да чуваме чи благодѣнствуватъ нашите Соотечественници, каквото ѝ сосъ радостъ оузнахме, чи сами зѣха да праватъ оучилища. Най счастливыятъ чѣсъ на живѣтатъ ни ще ѣ кога чуемъ чи исполнихте това многопохвално нѣчто. Господѣ да Ви подарѣ здравїе за много лѣта! за да видимъ исполнено наше то сѣрдечно желанїе. —

Съ истинно Высокопочитанїе оставаме Вашего Высокоблагородїа Соотечественници и покорнѣйшіе Слуги

Николай Палаузовъ
Василій Априловъ

Забѣлъжка. Думитѣ „Съ истинно . . . “ сж написани отъ самия Априловъ съ хубавъ ясенъ почеркъ.

Писмото е адресувано:

Высокоблагородному ѝ Почтеннѣйшему Господарю Чорбаджію Вулку Ѳеодоровичу Чаликобгду въ Філіппопль.

2.

Высокопочитаемѣйшему ми вашему Высокопреподобию смиренно кланяяся всеблагоговѣнно Святую егѣ Десницу обლობязу.

Должность ѣ войстину неизбѣжна, по благоиравности, всѣкъ, здравъ разумъ имущій, когато получи ѣще ѝ най малѣйшее благодарѣнїе, понѣ словомъ само бывшее, всегда да воздава достойното по силѣ своей Лицѣ благодарѣтельствувавшему егѣ благодаренїе: тогѣ ради ѝ ѣзъ особито Глѣдамъ себеси, зачѣто самъ крайно долженъ да воздавамъ всегда чрезвычайно благодаренїе Священному Вашему благодарѣтелнѣйшему ми Лицѣ понѣже получихъ милосѣрдото ваше благодарѣнїе не токмо словомъ, но ѝ самымъ тѣ дѣломъ а найпаче зачѣто быдѣ за намѣренїе ѝ мнѣ особно весьма полезно, ѝ во обще ѝ предъ Бога купно ѝ человекѣште повхвално. Тогѣ ради ѝ достойното благодаренїе, отъ лица обла-

годѣтельствуванаго биваѣмое, прилично ѣ по величеству благодѣянія, крайнему степену да ся касае: но кой сила; кой доволность да сотвори това; понѣже превосходи силите ми: недѣмамъ дѣломъ, защо не ми ѣ прилично, но понѣ словомъ: но ѣ отъ тая страна самъ весьма недостаточень. Обаче отъ другата страна познавамъ точно снисхожденіето Ваше, какъ не изискувате више силы, но по возможности благодареніе, на което обнадѣжденъ сый дерзаемъ по настоящемъ да ся представимъ, чрезъ хѣдото ми това писамцѣ предъ достопочитаѣмото ми Ваше Высокопреподобіе, ѣ първо поклонився смиренно да ѣспробимъ отеческите Ваши молитвы: потомъ весьма въкратцѣ да ѣзвѣстимъ, каквѣ Божію благодарятію, ѣ святими молитвами ѣго Высокопочитаѣмѣйшаго ми Высокопреподобія благополучно ся намѣрувамъ до тоя часъ: только отъ каде здравето, колкото ѣ отъ каде ѣчилицето: предавамся же по настоящемъ, катѣ сваршихме Тѣ Συντακτικὸν καὶ τὴν Λογικὴν μετὰ τῆς Μεταφορικῆς καὶ ἠθικῆς, θεωρητικὴν Γεωμετρίαν, която слѣдъ малко време, сваршиваме, ѣ отъ пѣтиката ѣ Θεματογραφίαν: за въ слѣдующемъ же Γενικὴν ἱστορίαν, μαθηματικὴν Γεωγραφίαν, πρακτικὴν Γεωμετρίαν по возможности, ѣ най послѣ Ρητορικὴν която науки, ако бѣде съ волята Божія, ѣмамъ надежда презъ това лѣто да прѣйдемъ. Каква же благодать може да почерпѣ человекъ отъ нихъ, ѣ кой сладость ѣщуваа всегда, това може да познава сама, който ѣ вкусилъ отъ нихъ: защо весьма трудно ѣ да го представлява человекъ. Понѣже кой друга благодать ѣ по голѣма, по сладостна ѣ по полезна человеку, по образу Божію сотворенному, отъ тая, щото да познае първо свѣто отъ небытія во ѣже быти произведеніе, ѣ второ да ѣразумѣе трѣте собственѣйшы 'Евангелски должности, ѣже къ создателю Богу, къ самому себѣ, ѣ въ ближнему, а паче къ благодѣтелямъ; която са воистиннѣ добраго ѣченія пресладостны плоды; ѣ която воистинну немѣже да почерпѣ человекъ отъ другъ ѣсточникъ только богато дарна, колкото отъ прѣречѣнна. Того ради ѣ който бѣде виновень (ѣще ѣ не отъ свойхъ си, но произволеніемъ) на ѣдно такѣва неопѣнено ѣ некрадомо стяжаніе, по мѣрѣ винѣ, воистинну достѣиннѣ ѣ высокія похвалы отъ Бога купно ѣ человекѣте, ѣ крайнаго благодаренія отъ лица получившаго ѣдно подобно благодѣяніе: коѣто да стѣржимъ ѣзъ къ благодѣтельствовавшему мя Вашему, Высокопреподобію отъ нѣдѣ не несамъ возможенъ: невозможная обаче человекѣки возможна сѣтъ ѣ Бога, рекшаго, „даждь не могущему воздати ти, но неимѣющему что ти воздасть, тѣмъже ѣ мзда твой будетъ на небесѣхъ многа“ ѣ всеобщаго отца. Понѣже прочее всякѣто си упованіе возлагае на това всеѣстиннѣйшее обѣщаніе создателево, всякъ Глаголѣ изнемогаеть. Тѣмъже и ѣзъ пакъ второ со смиреніемъ поклонився достопочитаѣмѣйшему Вашему Высокопреподобію молимъ ѣ въ слѣдующемъ паки да мя ѣмате въ ѣстата си отеческа любовь ѣ надзираѣтельство, какѣто ѣ до сега, ѣ да мя неисключатѣ отъ ѣскренныте си духовны чада, ѣ ако благоизволите, съсъ обыкновеното си снисхожденіе, да мя сподобите съ весьма кратчайшее Ваше молитвенное: на коѣто ѣ благонадѣжденъ ѣставамъ, сый за всегда

1851 Январ. 8-го ѣзъ Мелникъ

Высокопочитаѣмѣйшаго ми
Вашего Высокопреподобія
усѣрднѣйшій на повелѣніята
Константій священнодіаконъ.

Писмото е адресувано:

Высокопрѣподобнѣйшему 'Отцу 'Игѣмену Священнаго 'Обѣтели Рылскія
Господіну ми, Г. 'Іосифу, Высокопочитаѣмѣйшему ми отцу и благодѣтелю
съ низайшимъ поклоненіемъ

3.

Вашему преподобно Мудрословию Отецъ Игумене, сос всѣмъ братьямъ смиреннѣше кланяющия цѣлуваме свѣтлыя вашия Десницы,

1857 Януар. 16. Самоковъ

Перво вы поздравляваме сос ново лѣто, давно Богъ дари сосъ ваши-те святія молитви, да биде благополучна година во общѣ на добрите желанія, всякому пожеланію и добро благополучіе. Познавающъ во общѣ, мы жители Самоковски, ниже потписанни, ваша-та добра и свята Любовь, и Пріятелство що имате на наше-то отечество, добрата ви воля и Милость що имате, камъ просвященіе-то на народноста, колми паче на но ближните ваши сосѣдни жители, за нашите младежи Самоковски дѣтица, останѣха безъ учителя познато не ѡ колку време що страдаме ѡ училищната темнота, и непросвещеніе, за това прочее дерзаеме, като духовни ваша чада, и припадаме теплѣ да ви се помолиме покорно да оучините милость да дозволите, на священнословеснѣйшаго Господина Агаѣангела, да го испратите за оучитель, на наше-то училище Самоковско, да ни просвети децѣта, зашто одавна страдаме безъ учителя, и надамесе, ѡ като му дозволите да дойде у Самоков, много ще да останеме благодарни, и ѡдолжени за всегда, ако би ѡ негдѣ друго мѣсто да биго повикали, да отиде за оучитель, увѣреннисме, зашто нещѣта наже да презрете, та на друго мѣсто да му дозволите да отиде, зашто живно е ние имаме най више правица, на нашето училище да дойде понеже сме ние най близни сосѣди (комшии) и треба първо насъ да удостоите сосъ учителя, после на други места, особито на некои-мѣста дека имать способъ, всяко живно, да си намѣратъ оучителя, ние немаме никаковъ способъ развѣ вамъ да се помолиме, и ще да бидеже усилишани, непремѣнно, и ще да останеме за всегда одолженни, моляще Бога за здравіе-то ви такожде и ваше молиме да ни не оставяте ѡ ваши-те святія молитвы, тако же остаеме у здравіе и у надежда на вашего добраго одговора,

поворнѣи ваши Чада Духовнѣи жители Самоковскѣи.

Забѣлъжка. Писмото носи подписитѣ на 35 самоковски жители, между които е и единъ, името на когото често се срѣща върху други писма, именно Захарія Х. Гуровичъ, сѣнѣ Захарі Х. Тоневичъ, Христо Алексовичъ, Дмитрій Ха. Ивановичъ. — Върху сѣция въпросъ има и едно писмо до самия „Агаѣангела“ отъ жителитѣ и едно отъ Смиркаръ (вж. по-горѣ). — И двѣтъ писма (това и оноа отъ Смиркаръ) сж адресувани: Преподобнѣйшему во 'Геромонасѣхъ и почитаемѣйшему 'Игумену Господину Господину 'Иосифу Поклонно во Святны 'Обитель рѣлскѣи.

4.

Преподобномудрословеснѣйшій 'Отецъ 'Игумене, смиренновисе покланямъ, и цѣлувамъ святую вашу Десницу.

1857, 17, Януар. Самоковъ.

Поздравлявам ва сос нова година, даѣ благополучна да богъ да на сѣнца нѣ!!! дойдохъ ѡ цари Градъ 11, текущаго, като заминахъ презъ Дупница не можехъ да намѣримъ ѡ пріятелстемѣ Монастырски старци, да еи по прикажемъ, но даѣ здраве за напредъ писменно щемъ си приказува, бѣлки съ молитвата ви се видиме нѣгде наскоро и се разговориме, истина вие немате толкова потреба ѡ разговорете нѣ, обѣче, нѣзесамъ пожелахъ, да се разговоримъ сос нашъ старецъ монастырски кой и да бѣлъ, ѡ пріятелете

ни. Защо ъ цароградските старци, наситихмесе, затова желаеме отъ 'Едно-рѣдните ни старци, да се видиме, пожелаели сме като 'Еленъ студѣна вода, во время жѣтви, но всемилостивѣй Бѣгъ и нашата жѣжда ще да напои, ъ добрите желаніа общо народни, може дасте извѣстни и ъ други места, но ъ свой човѣкъ, ближень прѣитель, другосе разумѣва.

Понастоѣщемъ оказѣннати по донѣса писмата, нарѣчно, за Дѣскаль 'Агаѣангелъ, и молятся Соотѣчественницѣте ни согласнѣ, за коѣто и нѣе ви се молиме особито, да учините милость и Любовь да ни пѣстите речѣн. Д. 'Агаѣ. да дойде на Самоковъ да ни стѣне учитель на училището. и се надаме на Бѣга, съ молитвами Святѣго ѡтца іоанна, ако фредите да дойде и нашето ѡтѣчество ще дадѣ Бѣгъ да се малко ѡправи, ъ лѣпшите заведеніа по сѣсе насѣяли ъ утигѣму, помеждѣ прѣстѣть народъ, и дѣцѣта щеда нисѣ просвѣтатъ, и да стѣятъ добри граждѣне, и добро желѣтели и прочѣя. ако поскоро испратите Дѣскалатъ, чрезъ него чѣсто щѣме си писувѣ, и приказувѣ новини, щѣкоме слушѣ, защо се надаме наскоро да се ѡвратъ нови разговоре, за новобългарското народно желаніе, и прошеніе, ъ царството, за народното Б. Духѡвенство. ще да сѣ побугѣрчи. Турѣха секѣрата при коренѣ, на Бѣга прочѣе, да видиме кога ще бѣгъ да ни удостѣн, да видиме щѣ желаеме. на царски живѣтъ данѣ помѣгнеше Гѡсподъ, да ни удостѣн спорѣдъ народното желаніе българскому народу.

ѡстаѣмъ прочѣе и здравіе и въ надежда на вашата добра воля да испѡлните прошеніето на нашите соотѣчественницѣ, а най више на ближните йскренни ъ сѣрдца прѣители нѣощѣ да ни задолжитѣ, додѣсме живи нещѣме да вѣ забравиме добрѣто, понеже много страда, ѡтѣчествоте ни ъ простѣтѣта. и добро видѣніе да харѣже Гѡсподъ.

Йскренній вашъ Духѡвное Чѣдо
Димѣтрій ха. Іоанновичъ

Смирѣкаръ.

Забѣтка. Писмото е писано съ обикновенъ бѣръзъ почеркъ и при все това съ всички знакове, употрѣблани при църковното писмо.

5.

Вашему преподобномудрословесію, почитаемѣйшій мнѣ учителю мой смиренно кланяясь лобизаю Вашу учителскою ми десницу.

Габрово, 1864 октовр. 17-ти.

На честнѣ то Ваше отъ 27-ми Октовр. на 14-ти февр. пространно Вы са ѡтговорихъ, не са сомнявамъ че не сте го прѣяли, защото баджанакатъ ми нажерилъ Отца Теофила Габровца и му предалъ писмата въ Пазаржикъ, Ваше то бѣше прѣключено съ Х. Никифорово то, въ него писмо немаше нещѣ за радость, но содержаваше печаль относително най противницѣте те ми, които ме изгониха отъ училище то безъ никаква причина, самички си зематъ грѣшка та отъ гореси и сосѣ прѣители те ми са разговорятъ ужъ така да ме турятъ въ школата, лане сте видѣли одного отъ неприятели те ми, Г. Тонката Рашеевъ, който ме хулилъ кога сте са разговорили, той сега на 24 септемвр. отиде въ Одесса до главни те директори, а сега ми е най голямъ прѣитель щѣто и совѣтъ искаше отъ мене, какво да правимъ училищата и проч. сосѣ него много са лѣжа, като се вѣрне изъ Одесса може да ме турятъ пакъ въ школа та, защо то като замина ѡбщинѣ та му даде писмо полномошно, коѣто содержаваше относително къмъ школата устно коѣто каже на директори те да го повѣрватъ, като чи сичката ѡбщинѣ имъ доказва право то. Ако питате и азъ желая да ме турятъ въ школата, макаръ въ нея си проминахъ млади те години и сосѣ малки хакове, но като не можѣха да ме подрѣпятъ и наредѣтъ рѣднини те

ми, какво то азъ ги редяхъ да са достойни, чи кога излезя отъ школа та да си иматъ грижа та и те за мене, но те излязоха глупави, пакъ азъ излязохъ отъ тяхъ по глупавъ, чи като имъ дадохъ мой те парички, зехъ и чужди, които днесъ имамъ да ги давамъ, те пропаднаха и азъ сосъ тяхъ пропаднахъ не самъ ербатъ (ербапъ?) отъ нищо друго да ся прѣхранвамъ и борчатъ да си плащамъ, заради това Вы молимъ ако врѣмето Вы допустите повикайте отъ само себе си, (безъ да се разбира чи ви самъ писалъ) отъ гостиге Г. Ѳеодора Станчова той е отличанъ въ търговія та си отъ сички те гостиге, но до сега на обща работа не са е месилъ но много е добръ. Г. Ѳеодосія, който беше три години епигрошъ и сега е членъ отъ училище то, и той тайно е дѣйствовалъ на злото ми когато излязохъ, но сега като виде чи много са побърка училище то и учители те като не стѣпиха добре сосъ общиня та Градска и про. Г. Ѳеодосія дохожда у дома тайно да ми казва чи си даде оставката и проч. затова не го зная сега какъ ме има. Аврамъ Гачовъ табакъ днесъ и той макаръ чи е просъ человекъ и той са намира Епитропъ школски, повъкайте и Х. Андрея Х. Манафовъ нека бѣде и той, попитайте ги за учители те и за училища та какви са, совѣтвайте ги и за мене като си прокарахъ въ школа та млади те години и за старостъ пропадамъ, и какви Вы самъ написалъ на 24 февр. както знайте продумайте имъ да ме потърсятъ да влезя пакъ въ училище то и азъ ще са ползувамъ но и работа та тогива по добре ще трѣгне, и днешни те учители лицемерно ме иматъ, но като самъ ванъ нищо не имъ бѣкамъ, но като влезя развала имъ се воля та, заради това са се случили въ Гостиге членове и Епитропи училищни, сторете си трудатъ да имъ понапѣлните глава та, да се не водятъ толко сосъ нови те учители и проч.

Сосъ това писмо, духомъ ида да се исповѣдамъ предъ васъ като предъ Бога, като умре сестра ми и зетъ ми останаха 7. дѣца и до 50 хиляди гроша борчъ, отъ които имамъ да земамъ на тефтерятъ си 7053 гро. освѣнь темесюци що имамъ, за тефтерски те ми са пада клетва, азъ като мысля пакъ да ме турятъ въ школата предпочитамъ да изгубя пари те, нежели да се калня, пакъ ако не влезя въ школа та ще изгубя отъ двѣ страны, сички те Алажаклий завчера обадиха на кадиятъ сирачета та, ще имъ продадатъ къща та и мюлкове и корима (корама?) ще направятъ, съ една рѣчь какво ще ми кажите да направя, характерятъ ми добре знаите, твѣрди тесни пѣтеки самъ проминалъ въ животатъ си и не беше ми лесно 24 години да стоя въ общиня на секиго воля та дѣломъ самъ правилъ, защото бехъ писаръ и Взаимноучитель и тѣй се задиржахъ, каквото и днесъ ми единатъ кракъ вѣтре, по зеде за училища та и за учители те ще са научите отъ гости те въ какво состояніе са намиратъ.

Предъ три месеца, турихъ въ дюгенятъ едно момче на ортакъ което е моя роднина и стояло въ Галацъ 7. години шекержя, но времена та ускудни нема Алжшверисъ Молимъ приимете чрезъ Х. Андрея Х. Манафова едно бурванче за печатано сосъ шербетъ бяло сладко, и тѣй като Вы поздравя сосъ сички наши домашни, които Вы цѣлуватъ десница та, особно Вы поздравляватъ и мои те софрадиши Ранка та Неновъ, Недю Христовъ и Х. Георги Х. Хесапчювъ, кой то е членъ отъ школска та общиня, ся оставамъ благонадежденъ да ме не забравяте къ тѣпли те си къ Богу молитвы

Вашъ покор. ученикъ и духовно чедо

Цвѣтко Недювъ.

Адресътъ на отвѣдната страна на писмото:

сосъ *Аманетъ*

Всепреподобномудрословеснѣйшему и искренному моему учителю Г. Г. Неофиту П. П. zelo ми дражайшему и Высокопочитаемѣйшему съ *поклонениемъ*
Во святую обитель Рылскою

II

Изъ живота и дѣйността на Неофита Рилски.

1.

Въ новата пристройка къмъ постницата на Св. Лука, дѣто е обичалъ да прѣкарва своето врѣме Неофитъ, надъ входната врата отвѣтрѣ стои слѣдниятъ надписъ, вѣроятно отъ самия Неофита:

1843

(Ѳ) лица здѣ живущаго
 „Сей покой мой привременный ѣсть,
 Въ немъ азъ грѣшный пребываю днесь:
 „Но въ вѣкъ вѣка здѣ не вселюся,
 Утро бо въ янѣмъ преселюся.

2.

Въ сжщата пристройка на зида на балкона сѣ написани пакъ отъ Неофита слѣднитѣ гръцко-български стихове:

„Εργα τρισόββια	„Εχει ήσυχία
Въ дому безмолвія	Въ горы не сухія
„Ο κατοικῶν πράττει	„Ζωή οὐ βαρεία,
Тѣй бо плачу мѣти,	Пречиста Марія
„Ευχρατελας ματῆρ	„Βοηθός τῳ ἔστι
Въ немъ поется псалтирь.	Всѣ можно понести
„Εχει χάρις θεία	„Βοηθός δ θεός
Чиститъ мысли слѣя,	Враговъ сложитъ носъ.

3.

Почитаемѣйшій ми 'Отець 'Ігумене поклонно ви цѣлувамъ святую Десницу
 1852 13 10врія Дупница.

Перво ви чиститимъ на ново ігуменство слава бѣгу и за моя срѣка. Господъ да подари добаръ конецъ.

Деда 'Епитропъ разгледа направата що смѣ направили ѱ хано чиними се хареса му и ще дави раскаже истинната колко е добро станало и ѱприлича хано, макаръ да йма още малко за довършванѣ, за което йзе харча и ще забележа.

А друго що йма за приправянѣ като дуваро и прочия ще стой за споразумлѣніе, и негли се сподобилъ да подобенъ нѣкогашъ до прѣлетъ и самичакъ светиняви да разгледашъ, какъ е потребно да стане. не можемъ да ви опишемъ благодареніето за това щесе направилъ истина и за хано ви станало добро, секой захвала. но и са мене стана двоино по добро, какго ще да ви раскаже братми отецъ паисіа, и дедо ха. Меѳодіа що е за мене добро станало, дано съ молитвата святаго отца 'Іоанна подарилъ бѣгъ добри послѣдни и добра печалба, благодаря бѣга и мущерии малко се по прибрѣха. Моліхсе на отца паисіа да ми даде две хіляди Грѣша сосъ фансъ, за което се и вамъ моля като Духовно Чѣдо учинете мѣлостъ, или бже паисіа совѣтуй да ми даде, или светиняви ѱ твои пари ми дай две три хіляди Грѣша, сосъ фансъ зацо йма сегѣ шпекулація, селянѣте йматъ Големо притѣсненіе за пари, мога да зема стока ѱ който щесе ползувамъ бѣзъ друго, за това се молимъ да ми учините йбѣе, зацо се сегѣ Големата мѣва по сѣлата, за пари, каква стока да се купи

Има да се спечала, защо се ъфтино купува. молявися да ме непрэзрите, и ѡстаемъ за всегда покоренъ и послушливъ на вашето повелѣніе що и да ми заповѣдате.

вашему всепреподобію Духовное Чадо

Димітрій ха. Іоанновичъ

Смрїкаръ.

Писмото е адресувано:

Преподобнословесѣйшему и почитаемѣйшему ми отцу 'Ігумену Господіну ми Господіну Неѡфѣту поклонно у Монастѣрь Рылскій.

4.

Прѣподобѣйшій отче ѡгумене! цѣлївамъ ви Десницата

6: Іуліа 1864: Срѣдецъ (софѣа).

Перво питаемъ за вашето драгоцѣнно здравѣе, и нѣ слава Бѡгу на царево здравѣ много добре сме, и со съ Благодатѣта Бѡжіа надамесе скоро да добѣеме незавѣсима 'Иерархїа, поклонницѣте що бѣха дошли на манастиратъ, премного ни возрадоваха като ни доказаха че рылскїатъ манастиръ достобенъ ѣ да се наименува Бѣлгарска Патріаршіа, и сѣвкой Бѣлгаринъ ѡцѣнява това нещо, но спроти тая радостъ, хлядократно се ѡскарбїхме като разумѣхмѣ че сѣществува името на Скверныатъ и Богопротївныатъ (грѣцки) Патріархъ, който ѣ грабналъ нашата 'Иерархїа чрезъ своите интригы, прѣди 97: години, и ѣ изверженъ ѡ Правилата на стѣте 'Апѡстоли, и отъ 7: те вселенски Собѡри, Бѣдуѣи като що ви ѣ познато не сѣществува Хрїстіанство въ грѣцката Беззакѡна потропїшїа (патриаршіа?), ваше преподобїе знаете добре кога бѣхте на Цариградъ въ Богословското оучилище, какъ шѣха да ви вознаградатъ съ ѡтрова, што не дай Бѡже ако не бѣше се собѣдилъ понапредъ цѣше да ѡтїдешъ като мѣченикъ, каквѡто са испатили мнозина Бѣлгаре отъ тая греко-фенерска-ївтихрїстова четѣ, што ѣ и Богопротївна, не сме достѡйни да ѡсждаваме. но 'Апѡс: Павелъ казува, „сичко испитувайте, и дрѣщете за коѡто ѣ добро“, и така като недостѡйни мїслиме че голѣмъ ѡтговоръ ще йска Праведно Судїа, защо да мешате скверното име на грѣцкїатъ проклѣтъ патрикъ, въ церкѡвните молѣбни пѣнїа, него проклїнатъ 7: милїона Бѣлгаре, вѣрни подданицы Султанъ Абдулъ 'Азїсови, комуто Бѡгъ да продѣлжи днитѣ, а вѣе го Благославите, то тѣшко и жално за сичкїатъ нашъ милїй родѣцъ, нашите ѣдинородны священноначалницы, стоѣтъ въ заточенїе толкосъ години, а Скверныатъ патрикъ да се споменува въ церквата, жално! жално! и жално!!! не трѣбе ли да не забораваме нашите светї страдалцы, дѣто въ старости терпѣтъ отъ проклѣти караказански грѣцы, а пакъ на ѡпакы злодѣйцыте споменуваме, на йстина народатъ Бѣлгарскїй много ѣ жаленъ на васъ, и йскаше да прѣви прѣесто чрезъ постѣпката ви, но некой казаха да му пишеме веднажъ, можебыти да йзчезне това име, ако ли не йзчезне въ слѣдѣющее, тогава чрезъ Бѣлг: 3: вѣстницы шѣ се проповѣда по вселенная тая постѣпка, и въ нашїатъ градъ ѡсудїхмѣ йконѡматъ, защо ѡнъ носи фенерски Дѣхъ, и ѡтца Хрїстонѡспа (Христофора?), предпочїтаме за страдалецъ и застѣпникъ на нашите правды, и слава Бѡгу че чѣхмѣ 1: словцѣ Хрїстово отъ неговите чѣстни оустѣ, и затова ако го задрѣжате 1: денъ въ Манастиратъ, шѣ попаднете въ голѣмъ грѣхъ, защо шѣ остане Хрїстово стадо не накармено отъ слѡвото Бѡжіе, и Бѣзъ друго ѡстаеме на вашъ йстинный ѡтговоръ,

ваши во хрїста Бѡга чада

за Димітри Мановичъ

за Димітри Пѣтревичъ

за Манѡлъ Пѣнчовичъ

ѣзъ Теодоръ П: 'Илѣвичъ ѡчекувамъ ѡтговоръ

Отъ дѣсна страна е помѣстена слѣдната прибавка:

ѿ друго за коя причина запира проклѣтиятъ вѣднски, пѣротски ѿ нѣпски, да не купувать Българете толковно ѣвангеліе на прѣстъ ѿзыкъ, дѣто ѿма ѿ вашето ѿме, ѿко сѧ ѿстини трѣбе да протѣстувате врѣхъ тѧя Богопротѣвна постѣшка

Ѣчекуваме Ѣтговоръ Бѣзъ забава

Писмото е адресувано:

На ѣгуменатъ рѣлского монастіра

г- г- НеѢфита

съ поклоненіемъ

ѡу Рѣлскій Монастіръ

Отгорѣ при адреса написано:

Получено Іунѧ 9—1864

Забѣлка. Тука стои отбѣлѣзанъ мѣсець юний, макаръ писмото да носи дата отъ мѣсець юлий.

5.

Всепреподѡбѣйшій и Мудрословесѣйшій отче Игумене Господине НеѢфите! десницу вашу Благоговѣйну цѣлую.

Понеже прѣдпріяхъ да напечатамъ Доксастары те и суллогіа та на Цѣтра Ламбардарія пѣлопонискаго, за това вы явимъ съ ѡявленіето, дѣся напише всякій братъ за помощникъ.

но ако пишете свѣтинявы за 100 тѣла, вземамъ трудъ като ходя по Болгарія да собѣра съпомощницы за Лексиката ваши коюто сѧ Готватъ отъ тридѣсѣтъ Години насамъ.

на коюто като испратитъ содержаніе то имъ право срѣще мене, подобно ѡявленіе то имъ, да видимъ що щемъ да свѣршимъ та слѣ да сѧ портыжимъ и за напечатаніе то.

дане мыслишь че като сѧ первоначалны, ще гы намѣратъ като недостатчны и не управени добрѣ; не бой сѧ. на тоя свѣтъ спорѣдъ прѣминуваніе то на Години те, и спорѣдъ новы те произшествія и промѣненія, и различны те мысли на челѡвѣцы те, не може да сѧ нарече никоя работа совершенна. Макаръ да сѧ живѣ сто пѣтъ даги препечаталъ самъ, пакъ ще гы управитъ ище преправитъ спорѣдъ новы те употрѣбленія. и така ще бѣдѣтъ не совершенны докрай Мѣра. ни то сумненъ да бѣдинъ отъ Греко Българска та умраза, че сѧ гречески и български, зачто кой то знае или ще му кажатъ коюто може да ползова народностъ и просвѣщеніе то.

вѣсто стотѣхъ тѣла, ако испратите пары те чрезъ некого надзирателя да гы употрѣбимъ сега въ нуждата, Быва и 60 тѣла, зачто то качула та трѣбува въ дѣждъ кога вали, а не до толкова кога то премине. както и да е, не забавно ще ны сѧ отъ Говори те.

на всячки те старей като принесете поклоненіе то наше, просимъ молитви те имъ да будутъ всегда съ насъ

варочно поклоненіе на прѣятеля нашъ Констандіа писаря и проигумена Аѡнасіа, ина прочіи те свѣтлы отцы.

на вашего всепреподѡбіе покорный и благонадеждный Х. Ангѣлъ Ивановъ.

24 іулія 1864 цариградъ

Тука е прибавено, вѣроятно отъ рѣката на НеѢфита:

ѧ получено на Ноемврѣ 21-й тогожде гоѡа

6.

Върху едно листче Неофитъ е написалъ слѣдното, вѣроятно копие отъ едно писмо, датата на което липсува, както и не се вижда, до кого е било адресувано писмото:

Прѣжде съ духовника кур: Серафима прати́хъ ви е́динъ пли́къ съ мой пѣсма до Карлово до даскалъ райна, и прочая, ѣ въ него ѣмаше е́дно писмо ѣ до чорбаѣта та ѡ старейска страна съ мой печатъ запечатано. Не зна́мъ да ли ти се превручи́ тѣя пли́къ или не ѣ. ако не ти са превручени́ тѣя писма съ мойатъ пли́къ, да ги прати́шъ, ѣ да ѡбади́шъ ѣ на чорбаѣтата да тра́жи ѡнова писмо, защото́ бѣше за потреба, ѣ ѡвѣтатъ да ти ѣмаме за всѣ. ако си се научи́лъ за това писмо нѣщо ѡ чорбаѣтата щото́ му пи́шеме ѡ Говори́ ни, ѣ да знае́ че ѣ така, лажка се невмѣщава, защо́ послѣ ѣзлази на мегданъ.

ѣзъ вашъ Бра́тъ Неофѣтъ со старенте заедно.

7.

Въ едно писмо до отца Неофита отъ Пазарджикъ отъ нѣкои си приятели Кочо Ювановъ клѣсаръ у Св. Богородица и Костадинъ Ю. Елисаветинъ отъ 15. Юний 1872 между друго стои: „дани́ испрати́шъ на царъ юванъ пишманъ портрета който си́ испрати́лъ на учѣтель ѣрданина менъ еденъ ѣ на костади́чо ѣлѣсавети́нъ, безъ дру́го това да стори́шъ ѣ колко ѣмя цената дани́ пишешъ ѣ много щенѣ ѣблагодарѣшъ съ тѣя кадри́ като е́динъ знакъ за споменъ.“

8.

Ваше Почитаемое ми высокопреподобие братски ѡ Христѣ цѣлѣя преслѣдѣтъ Привѣтствую.

Немамъ много да ви празднословимъ да ви неутягчавамъ съ безпѣслицы, понѣже знаеме́ че си ѣмате дру́ги Гайлѣта ѡ слѣжбата ви, но само́ желаемъ да попита́мъ за вашето желателно ми братско здравѣе, ѣ да ви се помѣлимъ ѣ паки да ми стѣрите е́дно добро ѡ братолюбѣе, за което́ вѣрувамъ че нещѣ да се ѡречете, каквѣто и дру́ги пѣтъ що́ стѣ ми стрували, ѣ е́сти слѣдѣющее. Знаете́ защо́ е́дно време́ ми плати́хте е́дна полица ѡ 82 гроша заради́ двѣта тома ѡ Географѣите що́ ми испрати́хте ѡ филибе. Но понѣже и сегѣ пакъ ми прати́ха ѣ дру́гите три́ томо́ве, трѣбува ѣ ни́хъ да запла́тимъ, ѣ далъ самъ 3½ талаира (сирѣчи 82 — гроша ѣ полъ, що́ дадохте ви́) трѣбува е́ще да запла́тимъ 3½, та да стѣнатъ сѣчките 7. талаира. който́ молимъ да дадете́ за мене́ то́лко, сирѣчи три ѣ полъ дирекли́а кара гроша: ако ѣмате такѣва, или́ цѣна́та ѣмъ колкѣто струва́тъ, сирѣчи 80 гроша ѣ полъ на кур: Константи́на сайта щото́ бѣше *ἡποδὸδασκαλος* ѡу филибелѣиската школа, за когото́ слуша́мъ, че ѣ сегѣ на Пазарѣи́нъ при нѣкой торговецъ ѣ ако́ бѣде та́мо, дайте́ му парѣте приносящему ѣ ѡ моя́ страна́ братските поздравлѣния и благодарѣния, ѣ земе́те му ѣ е́дно тескерѣнце ѡ рука́та за ѡувѣрѣние каквѣ́ стѣ му ги превручи́ли, ако́ ли не ѣ та́мо, ѣ вые́ ги испратѣте ѣ филибе до кур. словѣснѣйши́й Диаманда́ки даскалъ Ада́мовъ вну́къ, който́ ѣ е́питропъ сегѣ надъ раздаѣниѣто на Географѣите, ѣ ѡ него́ подобѣнъ ще́ да ѣзѣскате е́дно тескерѣ за ѡувѣрѣние. ѣ ако́ ѣскате нѣщо́ е́ще грошъ или́ двѣ харѣтъ или́ колкѣто ѡ дайте́ ѣ ни́хъ при горни́те, ѣ ѣ самъ вамъ добрый ѣ готѣвѣйши́й платѣцъ на саха́то кога́то се намѣри вѣрный ѡказѣонъ да ви ги испратимъ. ѣ сегѣ мысли́хъ да ви ги испратимъ по приносящаго вамъ сѣе́ мое́, ѡбаче не кайдѣсахъ понѣже го не познавамъ. Та́ко за това́ да ми ми́не рица́та, да се непосредно́мъ ѡтъ ѡнѣя чело́вѣцы що́ ми испратѣха Географѣите. Кур: Константи́нъ ми се бѣше ѡбща́лъ

да же пинге сѣндромитїиъ ѿ въ ѣгкѣклонедѣ та (не се чете името, нѣщо като Корринта), която се прецямпи въ 'Еллада, обѣче сегѣ научавамъ че не ме ѣ писалъ, ѿ молимъ да го попитате за кой причина не ѣ шейлъ. 'Еще же ѿ тоѣ пликъ съ 'Ефемериды, който ми ѿспратїха ѿ филибе да ги прочетѣмъ, молимъ да ѿспратите сигурно до филибе до Нашего Кѣръ Пана 'Ларѣна да ги презручи на Кѣр: Дїамандаки даскалъ 'Адамовъ вѣжъ съ благодарностїю, защото много любопытны работы научїхъ ѿ нїхъ ѿ желаемъ ѿ други да ми ѿспрататъ. Тѣмъ молимъ вѣрно да се ѿспрататъ да се не ѿгубятъ некаде та да се посрѣнимъ после. сїѣ намъ досаждамъ, но по 'Апѣстолу, любѣ всѣ терпїтъ, ѿ проч. ѿ требува да ме претерпїте, ѿ за сїчкого молимъ да ви ѿмамъ ѿсвѣтъ отвѣтъ предъ блохїаи моѣ. ѿ ѿстаю въ благоѣ надежди да ѿсполните прошенїето ми, и ѣсамъ вашего почитаемаго ми высокопреподобїѣ

1841 'Юліѣ 14.

Прїснїи ѿ Христѣ Братѣ

Неѣфѣтъ П. П.

Писмото е адресувано:

Высокопрѣподобїишему въ 'Иеромонасѣхъ ѿ зѣло ми ѿ Христѣ возлюбленному Братѣ Г. 'Архимандрїту ѿ епїтропу святофилиппуполскаго Кѣр: Прокѣпїю рїяцу съ цѣлованїемъ ѿ Градѣ — Пазарѣкѣ.

9.

Вѣрху единъ экземпляръ ѿ издаденїтѣ ѿ Неѣфита въ 1836. год. въ Бѣлградѣ „Слѣжбы съ житїемъ преподобнаго ѿ богоноснаго отца нашего 'Іоанна Рїлскаго чудотворца“ има доста бѣлѣжки ѿ рѣката на Неѣфита къмъ разни пасажи въ прѣдговора и въ други отдѣли на издадението. Найинтереснїтѣ ѿ тїѣ бѣлѣжки сѣ слѣднїтѣ:

1. Въ началото на книгата, на първата страница, вѣрху която Неѣфитѣ обажда, какъ, дѣ и съ чїѣ помощъ е била издадена книгата, отдолу стои слѣдната бѣлѣжка:

Трудивїиному сѣ дѣлателю прежде подобаетъ ѿ плода вкусїти. вкушай прѣчее ѿ сївдѣй плодѣ трудѣвъ твоїхъ, наслаждайся ѿ насыщайся ѿми, занѣ далъ ти Господѣ по сѣрдцу твоему, ѿ всѣ желанїе твоѣ ѿсплнїлъ.

Неѣфѣтъ Иеромонахъ П. П. Р. 1836. г.

2. Въ прѣдговора, названъ „Извѣстїе ѿ изданїи книгї сѣѣ“ и подписанъ ѿ „Исправителъ“, на 2. страница на втория листъ стои вѣрху полата на листа къмъ пасажа: „Евѣмїѣѣ ѿубѣ на коемъ вѣцѣ жилъ, ѿ когдѣ списалъ житїе Преподобнаго, неизвѣстно“ слѣдната бѣлѣжка: „Евѣмїѣѣ билъ конѣчный патрїархъ Болгарскїѣ царствующаго Града тернова. но въ коѣ лѣто; невѣдомо. вѣдомо же ѿко въ царствованїе Іоанна Шинмана сїна Страшимирова“ (шослѣдната дума отсетѣѣ е зачеркната, безъ да е замѣнена съ друга нѣкоя дума).

3. Къмъ думитѣ „въ Средѣ градѣ“ въ 16. редѣ на сѣщата страница е прибавено: (1177 л. х.).

4. Къмъ израза „каковаго же званїѣ сѣѣ Геѣргїѣ билъ, неизвѣстно“ въ 24. редѣ на сѣщата страница е прибавено: „извѣстно же то бѣдетъ, ѿще бѣмъ ѿмѣли вѣзантїѣскїѣ Списателї, но оу насъ ѿхъ нѣсть!“

5. Къмъ думитѣ въ реда 27-28. на сжщата страница: „Димитрій же Кандакузинъ каковаго чина и званія былъ чудный сей мужъ, невѣдомо“ Неофитъ прави слѣдната по-дълъжка бѣлѣжка:

„мнится быти архіерейскаго чина, но коєя епархіи неизвѣстно. сичебѣ же мнѣніе взѣмлется ѿ приложенныхъ ѿ него реченій (словъ) на концѣ слова въ молитвѣ къ преподобному, идѣже глаголетъ сиче „Архіерейская неустроенія благоустройна сотвори“ ꙗко архіерей бо болѣлъ и ѿ тогдашнихъ архіерейскихъ неустроеніихъ, ѿ семъ йстомъ ѣже и нынѣ страждутъ 'Архіерее восточныя цѣркве и сѣи егѡ молитва мнѡжа. нынѣшнему врѣмени приличествуетъ, егда цѣрковь (не всѣ восточная но точію) Константинопольская въ велицѣмъ неустроеніи ѣсть ѿ недостойныхъ и всячески непотребныхъ ѣя пастьрей ('Архіереевъ) нежели тогдашнему и ꙗще не бы той былъ архіерей, небрегъ бы ѿ архіерейскихъ неустроеніихъ ꙗко не принадлежащихъ званію егѡ. Сіе назначеніе написано во 1860 лѣто, когда архіерейская неустроенія константинопольскія цѣркве възшли на послѣднѣйшій стѣпень развратности, и бьрылася ꙗсно злоба архіереевъ противъ болгаровъ.“

6. Къмъ думитѣ въ 11. и 12. редъ на пѣрвата страница отъ третия листъ на прѣдговора: „Грамматикъ же Владиславъ когда жилъ, и каковъ и чій Грамматикъ былъ, ѿ нѡдѣ неизвѣстно“ е помѣстена слѣдната прибавка: „сей Владиславъ жилъ ѡколо конца пятнадцатаго вѣка, егда и списалъ и книгу Панигѣрикъ въ лѣто 6. м. 7117 (л. х. 1479) Сей Владиславъ, ꙗще той ѣсть, йже и книгу Панигѣрикъ и списалъ, назначилъ ѿ себѣ на концѣ ѣя сиче „Слава съврѣшителю преблагому Богу давшему ми по зачѣлу и конѣцѣ. и списасе сѣа Божественнаа книга рекомый Панигѣрикъ послѣднимъ въ дѣицѣхъ Владиславомъ Грамматикомъ во всечестнѣмъ монастыри пресвѣтѣя владици нашея Богородицы, йже въ подериліе чрѣные горы, въ предѣлъ жеглиговсцѣмъ, во дни великааго и самодрѣжавнааго цара мѣсроманскааго Мехмедбѣга въ 111-е лѣто царствія егѡ ѿ созданія міра 7117, мѣсеца 'Апріллѣа 6. оубо и той почти современникъ естъ чудному Кандакузину. Но каа естъ чрѣрная гора и кто предѣлъ жеглиговскій, намъ неизвѣстно, развѣ ꙗще вѣсѣмъ знаемая чрѣрная гора (monte negro) и тамѡ ѡбрѣтается и жеглиговскій предѣлъ, ѿ томъ потребно испытати свѣдущихъ и назначити. мнится же быти въ комановской епархіи (въ македоніи, якоже ѡ томъ нашлося нѣгдѣ назначеніе, и да се испыта добрѣ, който знае тамошните мѣста.“¹⁾

Въ края на книгата е пакъ цитувана тая забѣлѣжка „Слава съврѣшителю . . .“ и при думата „жеглиговсцѣмъ“ е прибавена пакъ слѣдната бѣлѣжка: „ѡбрѣтохомъ нѣгдѣ назначено яко предѣлъ сей жеглиговскій естъ въ Команово, и да ся испыта извѣстно о томъ отъ знающихъ мѣста онаа — или яко комановскій предѣлъ нарицается (или нарицался) жеглиговскій.“

7. На листа 116, страница втора, дѣто е отпечатана „Повѣсть ѿ возвращенія мѡщей преподобнааго отца нашего 'Іоанна Рылскааго ѿ Тѣрнова. и ѿ обновленія священныа егѡ обители ꙗже въ Рыллѣ, списано Владиславомъ Грамматикомъ“, къмъ надписа на надгробния камень на Хреля: гробъ же съдържитъ нѣна умрьщвлена кесароу . . . и проч. въ лѣто быт. м. 7311 индиктионъ 11 мѣсеца дек.“ стои слѣдната бѣлѣжка отъ Неофита:

„кѡль жалостна ѣсть мысль ѿ погубленія тогѡ надгробнааго камене! ꙗбо по разореніи вѣтхія цѣркве (отъ хрели созданныа) изятъ бивъ ѿ стѣнны церковныа въ нѣйже възданъ бѣше въ придѣланномъ къ цѣркви ѡтдѣленіи. сокрушилси на многія чѣсти и погилъ, ниже порадовшупу кому ѿ прѣписанія тогѡ надгробнааго надписанія! мнѣ не прилѣчшуся тогда во обители“.

¹⁾ Отъ „мнится“ рѣкописътъ е по-едъръ; възглежда, че това е било прибавено по-късно, каквото е вѣроятно и отъ това, дѣто въ тая правка липсуютъ удареніята и другитѣ знакове върху буквитѣ.

8. На първата страница на листъ ꙗѣ къмъ първата бѣлѣжка (отдолу подъ страницата), дѣто стои: „И въ Кандакузиновомъ словѣ написано. „Ѣ предѣла Велбуждскаго“ но въ нѣнѣшнее время невѣдомъ предѣлъ той Велбуждскій гдѣ естъ и како нѣнѣ называется“, Неофитъ е прибавилъ отподирѣ: „велбуждъ естъ нѣнѣшний кестендилъ. ѿ село же Граница, ѡбрѣтается въ кестендилской епархїи, сир. въ кестендилскомъ предѣлѣ. сегѡ ради написали нѣщцы, ѡ страны средческїя, занѣ кестендилъ естъ сосѣдний средческому граду, сир. нѣнѣшнему, Софїи.“

9. На втората страница отъ листъ ꙗ долу при забѣлѣжката върху църквата въ Орлица е прибавено:

внѣтрѣ оубо по надписѣ стойтъ... въ лѣто ꙗѣѣѣ. Індікта Ѧ. ѡемелїе ꙗ. кругъ солнцу ꙗѣ. кругъ лунѣ ꙗ. мѣсяца іуліа 1. внѣ же сеце: създасе сїи храмъ (прочее не прочитѣемо ѡ ѡбетшанїя)... въ лѣто ꙗѣѣѣ. ѡ долѣ же (сіестъ подъ славенскимъ надписомъ) подпїсано и грѣчески сїце. Ἀντιορήθη ἡ δῆα καὶ πάνσεπτος καμάρια τῶν Ἀγίων ἐνδόξων καὶ πρωτοχορηγαίων ἀπολόγων Πέτρου καὶ Παύλου, ἐν ἔτη ςεϖς ἐν μηνὶ Ιουνίῳ κθ̄.“

10. Слѣдъ думитѣ „въ лѣто бытїя мїра ꙗѣѣѣ (Христово же 1470)“ на първата страница отъ листъ ꙗѣ, редъ 20. е прибавено:

„ѿ сїѣ лѣто погрѣшено, ꙗкоже ѿ инѣя ѿндѣ, занѣ ѡрличая церковь создана въ лѣто ꙗѣѣѣ, въ нѣйже положены мѡщи преподѡбнаго въ возвращенїи (зрї въ прямомъ назнач.) ѿ како здѣ написано ꙗѣѣѣ, которое предваряетъ лѣто созданїя ѡрличїя церкви.“

11. Къмъ забѣлѣжката отдолу на първата страница отъ листъ ꙗѣ е прибавено:

„Сей Васїлій былъ вторїй Патрїархъ ѿ не първый, ꙗкоже здѣ мнїтся, първый же былъ Іоакїмъ испрошенный царемъ Іоанномъ 'Асѣномъ вторымъ ѡ Константінополскїя церкви, сир. патрїаршеское достѡинство испрошено, которое до толѣ не было въ Болгарїи, Епископъ же Терновскїй до тогда подчиненъ былъ Константінополстѣй церкви. ѿлїи Васїлій былъ вторїй тогѡже ѿмене ѡ Константінополскїя церкви, ѿ първый Васїлій ѡ папы прїемшїй патрїаршеское достѡинство негли непризнанъ былъ за патрїарха ѡ Константінополскїя церкви и тогѡ ради даровано было новое Патрїаршество Болгарїи въ царствованїи Іоанна 'Асѣна втораго —“

12. Въ края на книгата Неофитъ е помѣстилъ слѣдната дълга бѣлѣжка:

„Грамота (хрѣсовуль) данная ѡ Іоанна шїшмана царя Терновскаго Монастырѣ рїдскому, написана во 1379 годѣ ѿ Терновъ взятъ Турками въ 1394 годѣ. оубо 15 лѣтъ прешло по дарованїи тоя грамоты до взятїя Тернова, тогда негли ѿ шїшманъ лишилса животѡ. но грамота дана въ Софїа а нѣ въ терновѣ, ѿ тогда видїтся шїшманъ оубѡ былъ бѣглець ѡ тернова. индѣ же обрѣтѣся написано, ꙗко терново обладанъ турками въ 1389 годѣ, и сїѣ лѣто негли вѣроятнѣе перваго, но въ нашемъ Панегїрицѣ написано въ лѣто быт. мїра ꙗѣѣ (6902), а сїѣ лѣто соотвѣствуетъ 1394-тому отъ хрїста.

ѡ послѣднѣйшемъ патрїарсѣ терновскомъ 'Евѡѣмїи, въ житїи преподѡбныхъ фїлосеї, ꙗже была ѡ ѡракии памфѣлійскїя, ѡ града нарицаемаго Молївотъ, ѿ въ нѣкоемъ тамо ѡстровѣ скончалася, многа чудеса содѣявши и въ животѣ ѿ по смѣрти — празднуется маїа 28¹⁾ — мѡщи ѣя принесены въ царствующїй градъ Болгаромъ терновѣ ѡ тогѡже царя Іоанна 'Асѣна, ꙗже ѿ преподѡбнаго Іоанна рылскаго, ѿ преподѡбныхъ Параскѣви мѡщи пренеслъ въ Терновѣ, ѡ ꙗже пренесенїи ѡ 'Евѡѣмїи сїце пишется „преѡмшу же царство Болгарское великому царю Калѡѡянну, ѿ поятъ всю зѣмлю грѣческую (здѣ видїтся ѡтерболѣ,

¹⁾ Отгослѣ прибавено.

тѣмже и невѣроятно). дошедъ же до того града (сіестъ моливота) прійтъ егѡ, и вземъ святія тѣла принесѣ во свой градъ (терновъ). Слышавъ же Патріархъ съ причтомъ и весь сѣклѣтъ съ народы изидоша въ срѣтеніе, и прочая. „врѣмени же многу мимошедшу, въ лѣто (ѡ создан. м.) 544. Індиктѡнъ 7. ѣгда на мѣсто ѡно, ради безвѣстныхъ тайнъ божіихъ, гнѣвъ и нашествіе велико агарянское сотворися оубѣ, и конечное разореніе града того (тернова) содѣяся со окрестными, невѣмъ како попущеніемъ всецѣльнаго промысли и прочая . . . тогда Архіерейство иъз граждѣнства иъгонимо бываше оумилѣннѣ, и ѡ Бѣдѣ! и патріаршескому заточенію бывшу ради благочестія, свѣтилѣ ѡному свѣтѣломъ и хрѣстоподобному образу ѣгда ѡ премногихъ слышанеша, оубѣ бѣ еблицу оугаснути, шѣжели ѣвѣнїеву языку оумолѣнути, и прочая . . . ѡ сегѡ оубѣ повѣствованія ивно ѣсть, ѣко ѣвѣнїи тогда бѣлъ заточѣтъ (но гдѣ невѣдомо), ѣгда и терновъ взятъ и разорѣнъ ѡ турковъ, сир. въ 544 мѣробыт. ѡ хрѣста же 1394. и ѡкончавъ списатель (Іоасафъ, митрополѣтъ Бдинскій, негли ѣсть видинскій, занѣ и индѣ нарицѣется Бдинъ градъ (въ жит. Θεοδος. Κεφαλαρσκαго) жалостную повѣсть ѡ взятїи и разорѣнїи тернова, продолжѣеть повѣсть сїце „лѣту же вторѡму наставшу, иъволися Благочестївѣйшему царю нашему послати превозлюбленнаго сына своего и долемудреннаго, пѣче же Хрѣстолюбїваго нѡваго Константина, ѣще же и наше смиренїе съ нїмъ нѣвѣихъ ради царскихъ вещей нѣждныхъ и великихъ въ предреченный терновъ. достигшии оубѣ мѣсто честнѣ благодѣтїю Хрѣстовою, славою и привидѣнїемъ (вм. великолѣпїемъ) царскимъ же и архіерейскимъ прїяти бѣхомъ ѡ мѣста того княземъ съ великою честїю и любомудренно (ωλοφρονως) на много врѣмя . . . тамѡ сѣй младый царь Константинъ, (но невѣмъ кто бѣлъ ѡтець ѣгѡ, негли Страшимиръ братъ Іоанна шипманѡ) разумѣлъ ѡ честнѣихъ мощѣхъ преподобныя фїлоеѣй, и иъспросилъ и оу князя (ивно ѣко оу турчина), и иренеслъ во свой градъ Бдинъ — того младаго царя Константина, сїце похвалѣеть списатель (Іоасафъ митрополѣтъ Бдинскій) котѡрый бѣлъ купшо съ нїмъ въ терновъ ѡ ѡтца Константина царствовавшаго ѣще тогда въ Бдинѣ (ивно ѣко въ видинѣ) посланъ . . . Блаженъ же и самъ Константинъ царь, младый возрастомъ, тысящелѣтенъ же разумомъ . . . иже ко инымъ великимъ иъсправленїемъ своимъ, и сїѣ приложивъ, ѣже пренести мѡщи твоѣ блаженная . . . ѣще же и приснопѡмнимыя и всесвятія Пѣтки Преподобныя и Θεοφάνїи преблаженныя царїцы, въ велїе оубѣ бысте томѣ прославленїе (сіестъ младому царю константїну), и храненїе тѣла, и души соблѡденїе. Блажени же и мы подобнѣ во градѣ нашемъ, и прочая . . . ѡ сѣй повѣсти ивно ѣсть, ѣко сѣй младый царь Константинъ пренеслъ мѡщи преподобныя фїлоеѣй, и преподобныя Пѣтки (Παρασκευѣ), и блаженныя царїцы Θεοφάνїи во свой столный градъ Бдинъ (видинъ) идѣже царствовалъ ѡтець ѣгѡ (негли Страшимиръ) по обладанїи Тернова ѡ турковъ. но дивно како ипренеслъ и преподобнаго Іоанна мѡщи, тамѡже въ Терновѣ тогда бѣвшыя, но негли они не были ивно, и не въ самомъ терновѣ лежали ѣкоже въ словѣ ѡ возвращенїи мѡщѣй ѣгѡ въ рѣлскую пустынню, назначенѡ (въ словѣ Кандакузинѡвѣмъ) сїце „вѣдомо же ѣко не въ самомъ Трѣновѣ бѣху мѡщи святѡго, но въ сосѣдствующемъ ѣму славнѣмъ градѣ трапѣзшцы лежѣще бѣху сїѣ (мѡщи сир.) но и Грамматиковѡмъ (владиславѡвѡмъ) „словѣ ѡ возвращенїи мѡщѣй преподобнаго написано сїце „пресвѣтеръ нѣкїй именемъ Таковъ, града фїлїппѡблскаго прѣтопѡтъ сїѣй, приходѣтъ къ нїмъ „къ монахомъ рѣлскимъ) возвѣщая тѣмъ ѡ чудодѣйственной преподобнаго „рацѣ, оубѣже тогда въ терновской Архїепскопїи ѡ многихъ лѣтъ лежѣщей „покровеннѣ нѣкако и несвѣдомо въ конецъ, и иъзвѣтїся ѣи иъсвѣтнѣйше „въ тѡ врѣмя къ вѣншнимъ глаголя, и сѣй томѣ самовїдцу бїтї иъзвѣствуѣа“ и проч. ѡ сегѡ оубѣ разумѣвается, ѣко ѣгда младый царь константїнъ ходилъ въ терновъ съ Іоасафѡмъ митрополѣтомъ Бдинскимъ. мѡщи преподобнаго не были ивно, иначе же не ѡставилъ бы сѣй Константинъ не иъскѣти пренести ихъ

Той быде единъ отъ възродителите на новобългарска-та ни книжнина. и ней вѣренъ труженикъ даже до-послѣднето си издыханіе остана
Упокой Господи душу его съ праведными

III.

Документи относещи се до издаване на книги и вѣстници.

1.

Отче Святый!

Ны ся чины че съвременно излишно ще е да ви доказваме колко голѣма и не обходима нужда има нашій народъ отъ една ако не повече, народна и добра съставена газета, която да е дѣйствителный и достойный органъ за нашитѣ умственны, нѣравственны и вѣщественны, интереси. Казваме че сте въ състояніе да съдите колко голѣма нѣравствена, умствена и вѣщественна полза може да пренесе едно такова писменно орѣдіе. Нѣ за велико нещастіе нѣя до днеска несме имали това нечто. Въ истина на нашъ языкъ сѣществувать днесъ две газети, разомѣваме „Цареградскый вѣстникъ“ и „Българія“, нѣ за голѣмо съжяленіе и двети сѣ орудія на чужди интереси въ голѣмъ врѣдъ на народъ тѣ ны и неговы ты интереси. Цареградскый тѣ вѣстникъ ѣ преди да стане орѣдіе на фенерліи ты, понеже нѣмаше достойны и учени списатели много малко полза преносяше, пакъ отъ като стана орѣдіе чуждо не толко не прѣноси полза нѣ врѣди на народъа ны. А колко то пакъ за другата газета Българія, коя то е орѣдіе на Иезуитыты, она отъ самото ся начало ся въоружи не только противъ иста та ны православна вѣра, единственный залогъ, кой то мые сме наслѣдовали отъ прѣдядовциты си, и която съ толко голѣма грижа сме съхранили до сега. На лѣе е въистина голѣма срамота отъ челоуштиты и грѣхота отъ Бога за насъ Българыты, като виждаме че нашиты неприятели съ голѣми отъ тѣхна страна пожертвованія да съдръжяватъ на нашъ языкъ газеты за да ны вредятъ всѣвовидно, сирѣчь и нѣравствено и религіозно и умствено и вѣщественно, а пакъ мы толкови голѣмъ народъ единъ; и да нѣмаме ни едно писменно орѣдіе ако не за друго нечто повече, поне да ся браны отъ нападаніята врѣху насъ на неприятелскы орѣдія особенно Изуитското, на което стрелиты сѣ ядовиты и смрътоносны за нашитѣ народъ, понеже главното намереніе негово е да въведе въ заблужденіе простодушніята ны народъ, и да му поколебае религіозныты убѣждения и така да го направи да остави прѣчистата си вѣра, като прѣдпочете другъ чуждъ вѣрж, Религіозныты наши неприятели не само съ това писменно орѣдіе вѣлчесики (всячески?) ся стараятъ да ны вредятъ, нѣ съ друго още, по опасно орѣдіе, така оны токо речи всякаде изъ отечество то ны иматъ свои агенти, които съ различны ухищренія и хитросплетенія сѣ стараятъ да подкопавать въ народъ тѣ ны основаніята на вѣрж тѣ му, какъ въ нѣкои мѣста, за голѣмо нещастіе, и успѣха въ адското му прѣдпріятіе. Помислети се Отче святый, въ едны такыва бурны и опасны за насъ врѣмена, имаме ли крайна необходимость отъ едно писменно поврѣменно списаніе? Способно и достойно между прочимъ да отражява ядовитыты стрѣли на неприятелскыты орѣдія! И тава да закрилява вѣрата ны и прочіи ты интереси или не?! О! въ едно такова критическо врѣмя мы имаме необходимость не отъ една, нѣ отъ много газеты и други подобны описанія. Освѣнъ това въ настоящето врѣмя тука ся рѣшява единъ за най главныты за насъ въпроси, какво то е черковный тѣ въпросъ, а мѣжду тѣмъ нѣя сме лишены отъ писменно орѣдіе, съ което да можиме да

съобщаваме на народъ тѣ ны всичко, что става за него. И така поради изложениты причины и за други много причины ся доказва колко голѣма и не оцѣнима полза може да принесе една добра газета. За това въ едно таквостъ критическо врѣмя всѣкой искренный и родолюбивый Българинъ, въ кого то малко гори искра, ако не повече, вѣра и родолюбіе нѣ трѣба да глѣда нито имене, нито здравіе нито истіать животъ.

Особенно же, ны ся струва, една подобна ревность сега ся иска отъ нашиты духовны лица, най паче же монаситы, който доброволно сж ся отрекли отъ земныты и вѣщественныты прѣдмети. главныйтъ тѣхный прѣдметъ и интересъ съставляватъ попеченіето на духовныты прѣдмети, каквито са религіята нѣравственныты и тѣмъ подобныты. Оны сж войныты Христови, кои то трѣба сега да са всегда въоружены въ защита на вѣрж тж и нѣравственностъж словомъ и дѣломъ. Подбудены отъ више изложеныты обстоятелства Народныты представители и другыты тукашны родолюбиви Българи и съ твърда надѣжда на помощъж на вѣнкашныты свой единокродци рѣшиха ся съ царско дозволеніе отъ пръвый януарія настояща та година *или малко по кжмо* да почнатъ да издаватъ една народна газета, подъ названіе „Свѣтнникъ Българскый“ която въ послѣ да може да удовлетворява настояща та нужда на народны ты ны дѣла. Ние долоподписанныты подканены отъ една чиста рѣвность и желаніе да принесеме по силно то ны съдействіе въ това обще полезно дѣло, прияхме на себѣ си *приврѣменно* настояніе то врѣху издаваніето на газетъж, слѣдъ това разпратихме на всѣкаде обявленія и подканителны писма, а съ неописана радость виждаме нашиты единокродци, като чувствовать необходимость тж и ползж тж на Вѣстника, да ся обѣщаватъ голѣма помощь и съдѣйствіе. Нѣпремѣнный дългъ нашъ да обявиме за това общеполезно дѣло и по голѣмыты Български обители и да призовеме и тѣхна та помощь и съдействіе, отъ който една е и вапята священна обитель, и сме съврѣменно уверены че она съразмерно съ вещественныты срѣдства що владѣе и съ пламенната и преизбиточна религіозна и родолюбива ревность, що ся въодушевлява ще поможе въ настоящето критическо врѣмя, помощь и способіе за полза и благо на вѣржтж ны и народа ны. Отче святой понеже газетата ны ще иска всяко назначеніе, какъ можете да видите отъ приложено то ѣ обявленіе необходимо е и издатели учены и достойны да ся найдатъ, щото да могътъ съ достоинство да исполняватъ назначеніето на газетъж, а да ся найдатъ подобны издатели не е лесно или искжтъ голѣми срѣдства, защо какъто е извѣстно мы сме оскудны още отъ учены чловѣци. За тѣмъ като чыкаме благонадѣждный отговоръ, поручявами себѣ си,

Вашиымъ святымъ молитвамъ

Ц/градъ 22 Декевр. 1862

Хр. Д. Караминковъ

Забѣлъжка. Писмото не е писано отъ самия Караминковъ, защото по черкътъ на подписа му е различенъ отъ оная на писмото. — Напечатанитѣ съ курсивъ думи сж прибавени отпослѣ отгорѣ отъ друга ржка, която по почерка изглежда да е оная на Караминкова.

2.

Братя Българе!

Отъ много врѣмя насамъ нашъ народъ усѣщаше голѣмж-тж потрѣбж отъ единъ Българскый народенъ Вѣстникъ.

Нашы-тѣ Българскы прѣдставители събраны въ Цареградъ по случай на Българскый чърковенъ вѣнросъ, между други-тѣ си грыжи за народно добро, ти обрѣнахж вниманіе-то си и вѣрху тоя прѣдмѣтъ.

Прѣдставители-тъ подадохъ молба за тая работа на Султаново-то Правителство, кое-то не само милостиво прие тѣхъ молба, и издаде званично дозволеніе да са издава слободно Вѣстникъ-тъ, нѣ още, по особовна една милость бѣхъ нашъ народъ заповѣдало е да са испраща Вѣстникъ-тъ по сичка Турска Имперія съ царска-га поща безъ да са зема ни една пара за поща-та.

Ные прѣдвиждаме радость-тъ на наши-тъ съотечественници за тая царска милость, и сме на пълно увѣрени, че тѣмъ ще придружатъ свой-тъ гласъ до наши-тъ, и отъ сѣ сърдце ще благославятъ име-то на Негово Императорско Величество наши любезенъ царъ Султанъ-Абдуль-Азиса.

Име-то на Вѣстникъ-тъ ще бѣде Святникъ и ще са издава по единъ пъкъ въ недѣля-та. Свѣтникъ-тъ, като народенъ Вѣстникъ най първо има да излага Български-тъ работи, да прави тѣхно-то оцѣненіе, да брани народность-тъ и Български-тъ интереси, кои-то сѣ неразлучни отъ интереси-тъ на царско-то Правителство.

Свѣтникъ-тъ, отъ какъ съобщава на читатели-тъ сичко, що са относи до народни-тъ работи, въ исто-то врѣме ще съобщава и сички новы наредбы и заповѣди на Императорско-то Правителство, и ще дава най нови-тъ извѣстія отъ съврѣменни-тъ политически събитія. Сички новы открытія и изважрванія, въ науки-тъ, художества-та, земледѣліе-то и скотоводство-то, до колко тѣя можатъ да бѣдатъ лесноуразумителны за нашъ народъ, като да може и той съсъ полза да ги въведе въ свои занятія, — тѣкы ва извѣстія ако не въ сѣкой листъ, то поне отъ врѣме на врѣме *Святникъ-тъ*, ще помяства въ свои-тъ страници.

Въ сѣкой листъ *Святникъ-тъ*, ще дава извѣстія върху търговія-та, цѣни-тъ на стоки-тъ, и измѣненіе-то на тѣя цѣни както въ столица-та, така и въ крайдунавски-тъ, и черноморски Български пристанища.

Български-тъ языкъ, Българска-та стара и сегашна книжина ще бѣдатъ единъ отъ главни-тъ прѣдмѣты на *Святникъ-тъ*.

Святникъ-тъ ще избѣгва сѣкаквы безполезны прѣвирны, нѣ какъ ако бы да са появи въ поврѣменны изданія или книги нѣщо важно и таково, кое бы докачило наши народность, то *Святникъ-тъ* съ единъ благопристроенъ начинъ ще брани начало-то на своя народность, на коя са основава наше-то истинско, надежно самостоятелно развитіе подъ сѣка-та на наше-то Милостиво Султаново Правителство.

Като извѣстяваме наши-тъ съотечественници за изданіе-то на *Святникъ-тъ* забѣлѣжаваме имъ още, че това не е частно прѣдприятіе за полза на едно лице, или на нѣкоя партія, нѣ е собствениостъ на цѣль Български народъ. Отъ тоя народъ сега ще зависи да поддржи свой-тъ народенъ Вѣстникъ и да му даде средства за да може да са улчшава и усъвршава, като да може и той съ достоинство да го представлява и да достига свои-тъ благъ цѣль. — За това Редакція-та на *Святникъ-тъ* приканва сички Български общини, учители и священници да са потрудятъ да събератъ повыше спомоществователи за да се улесни още повыше работа-та. И за да може *сткой* Българинъ да приеме Вѣстникъ-тъ опредѣлява са цѣна-та му само *четыре бѣлы Меджидіета за цѣла година* за въ Турско.

Редакція-та покровителствуема отъ царско-то Правителство, ободрена отъ прѣдставители-тъ и Цареградски-тъ Българе, обнадежена отъ страна на по-много-то вънкашни Български общини, ще започене изданіе-то тоя часъ, щомъ са събере потрѣбно-то число на спомоществователи-тъ.

Подписка на Вѣстникъ-тъ ся приима въ Цареградъ, на Балъ-Капанъ-Хавъ:

у г. Хр. Д. Караминкова
у г. Константин. Славчевича

Цариградъ,
5 Ноемвр. 1862

3.

Обявление.

Извѣстно е сѣвниму отъ наши-тѣ Българе, чи ако и да има по вече отъ 15-20 години както ся е наченало учение-то въ отечество-то ни, нѣ на матернй нашъ языкъ нѣма еще сички-тѣ учебны раководства, както и други съчиненія; т. е. Българска-та писменнотъ ся намира еще въ най бѣдно състояние и не само чи не е разработена, нѣ ще ся намѣръятъ страны, кои даже незнактъ за нейно-то появленіе.

Писменнотъ-та на първоначалны-тѣ Европейски народы въ теченіе на много вѣкове, развивала ся е медленно и по различни начала и пѣтица, е достигнала това богатство, кое нынѣ владѣе. Нейны-тѣ дѣтели безъ сякъ вънкашнѣ подпоркѣ трѣвало е сами да ся мчатъ и лутятъ, за да достигнѣтъ това, кое нѣ днесъ видимъ въ тѣхъ. Нѣ за това пакъ, тѣ сѣ ни открили пѣтъ-тѣ на правый вървежъ въ наукъ-тѣ, по кой нѣ сега можемъ въ малко време да успѣимъ толкосъ, колко-то тѣ сѣ успѣли въ стотинъ години. Такъвзи пѣтъ за насъ е: да съберемъ сичко устно преданіе на народа ни и да го напечатамъ, слѣдъ кое ще можимъ да разработимъ сякъ отрасль на наукъ-тѣ.

Знай ся, чи платно безъ основа и вътъкъ не ся тѣче. Тѣй сѣщо и писменнотъ-тѣ, дору не ся изслѣдватъ сички-тѣ устны преданія, като: пѣсни, приказки, бавилки, загадки, както и подробно-то описаніе на народны-тѣ ни обычаи и нрави, то тя не ще успѣва, и нѣ до много време не ще имамы нито граматика, нито исторія.

Нѣкои отъ Славяны тѣ, като; Руси, Сърби, Малоруси, ако и да става нѣколко години отъ както си разработватъ языкъ-тѣ, въ много изъ нихъ сега ся признаватъ, чи тѣ не сѣ вървели къмъ прогресса систематически, и за това сѣ сега отъ ново наченали да изслѣдватъ и списватъ отъ простый народъ неговы-тѣ устны прѣданія и ги издаватъ въ голѣмы сборници на свѣтъ.

За такъвзи сборникъ азъ, съ съдѣйствието на много учители, наченалъ сѣмъ прѣди нѣколко години да събирамъ и сѣмъ събралъ много: пѣсни, гатанки, приказки, бавилки, дѣтски играчки и др., кои можѣтъ да напълнѣтъ по вече отъ 65 печатни листовѣ (коли), печатаніе-то на кои ще струва по вече отъ 1500 руб. Заради това просѣ доброжелатели-тѣ на просвѣщеніе-то и на распространіе-то въ народа ни на Славенскъ-тѣ писменнотъ, да ми улеснѣтъ, съ помощъ-тѣ си, печатаніе-то на този сборникъ. Цѣна-та му е два руб.

Спомощствователи-тѣ свое-то спомощствование можѣтъ да испроваждѣтъ въ Болградъ до комитета-тѣ на Централното Училище и въ Браила въ редакция-та на Българска-тѣ Пчела.

1-го Мая 1863 года.

Комратъ.

П. Калянджи.

Забѣтка. Това обявление е напечатано съ обикновени дребни букви (петитъ) на една страница отъ единъ листъ върху синява хартия, въ два стълба.

IV.

По църковния въпросъ.

1.

Ваше вселюбное намъ высокопреподобіе братски ѿ Христѣ съ мѣроспасительнымъ приреченіемъ, Христосъ воскресъ, цѣлующе преслѣдѣ привѣтствуемъ.

Братское ваше Писмо назначенное ѿ 22-го Текущаго съ радостію прѣиме, ѿ прочташе возрадовахомся за вашето доброе здравіе ѿ преселеніе.

буди благополучно. и мы по милости божіей и молитвами святѣго отца нашего Іоанна здравствуемъ до сѣлъ. Тѣя двѣ Пакѣта (варзѣпи) съ болгарски Евангеліа числомъ 110, по 55 въ ѣдното, испращаме до васъ, и молиме васъ немѣленно да ги йспратите до чорбаці вѣлва кѣпно съ писмата, защото пакъ негово благоробіе ще гледа да ги йспрати до цари Градъ на великата цѣрква, така ймаме повелѣніе ѿ Патріархатъ и ѿ святый сѣнодъ, съ запрещеніемъ. Тѣмже и като ги полѣчите ѣдинъ сахатъ по скоро да гледате да йспратите, да не дойде и другъ ситѣмъ ѿ тамо, а што дадете киріа до филибе, пишете ни да ви йспратиме парыте. Гледайте да ни йспратите и Х. Харитоновыте вещи, когато дойдатъ въ филибе, и сѣй вамъ въ краткости, и остаемъ

вашего высокопреподобія ѿ Христъ братія Йгуменъ священныя обители рѣлскія Памфѣлій и епитропъ самуѣль съ братією.

1841. марта 30.

Забѣлъжка. Въ лѣвата страна на писмото има слѣдната приписка, която изглежда да е прибавена отъ Неофита, както и по почерка на цѣлото писмо изглежда писмото да е писано отъ него: „Братски васъ цѣлюю и азъ секретаръ монастырскій, понеже немахъ време оубобно да ви пишемъ, и честитимъ ви новото обфѣкѣионъ.“ Както изглежда, Неофитъ обича такива чужди думи като „офѣкѣионъ“; на друго мѣсто въ едно писмо употребя и думата „оказионъ“. — Писмото е адресувано: Высокопреподобнѣйшему во Геромонастѣхъ и зѣло намъ ѿ Христъ возлюбленному брату Господину Архимандриту Прокѣію, епитропу святофѣлипуполскаго, съ цѣлованіемъ

оу Градъ ~ Пазарникъ.

2.

До Негово Высочество, възвышенный Садразамъ честитый Аали Пашкъ Ефендимизъ

Ваше Высочество

Долѣподписаній вѣрноподдани раби на **Негово Императорско Величество** Всемилостиваго Царя. жителіе въ градъ Филибе зимаме дръзость съ най глубоко страхопочитаніе да припаднемъ предъ Ваше **Высочество** и да явимъ: Вжтрѣ въ града ни Филибе, по царскѣ милость, имае шесть цѣрковы, кои-то ся изградены съ иждивеніе и предстоиваніе почти исключительно отъ вжтрѣ отъ Българы-ты и отъ Епархія-та ни. въ еднѣ отъ тѣхъ въ днешне время не ны ся допуца да славимъ Бога по языка си. Откакъ е прѣпаднѣла духовна-та власть въ рѣцѣ на Гръцы, духовни-ти ни начялници за полж на тѣхнѣ-тѣ народность систематически сѣ гонили языка на Царскы-ты вѣрноподданици Българи, и сполучили да го исключятъ не само изъ цѣрковы-ты и изъ училища-та, нѣ и изъ самы-ты кѣщы и го ограничили само по малкы-ты села. въ това сполучихъ лесно посрѣдствомъ, като турихъ рѣкѣ на училища-та ны въ Града, кои-то сѣ изградены и ся обдрѣжяватъ отъ спомоществованіе само отъ Българы, и както цѣрквы-ты, така и тѣхъ нарѣкохъ Еллинскы и доведохъ учителя Еллина съ Еллинскы мысли и отхранѣ за да изучаватъ дѣтца-та ни въ Еллинскій духъ и всякога да имъ вдѣхаватъ отвращеніе и ненависть къмъ всичко не Еллинско. Такыва сѣ неправдины-ты, кои-то сме трѣбѣли до сега отъ напы-ты духовны начялници и отъ тѣхны-ты единомысленици и чюдженцы. сега обаче кога **Негово Императорско Величество** възлюбленный нашъ Царь въ великодушно-то си и праведно расположеніе за свой-ты вѣрны подданицы, заповѣда вси да имѣтъ еднакви правдины отъ каквѣ да сѣ вѣрѣ и отъ кой да сѣ народъ, то да трѣшимъ и за напрѣдъ такыва неправды ще рече да ся

противимъ на Царскъ-тъ вольж. За то по прѣди ся отнесохме до Патріаршество-то, та обадохме състояніе-то на работы-ты и помолихъ да ся наряди потрѣбно-то; Гръцка-та Патріаршія обаче неблагоизволи ни отговоръ да даде на наши-ты жалбы. За то принудены пакъ да припаднемъ прѣдъ Царско-то Правителство, смѣемъ да ся отнесемъ до **Ваше Высочество** и всепокорно да помолимъ и призовемъ благотворный Вы поглядъ връху положеніе-то на работы-ты ны, та да благоизволите да заповѣдате потрѣбно-то. Мы не отвъргаемъ Гръцкый языкъ и обычае да го слушаемъ както и что го и учимъ по училища-та си, но въ това сѣщо-то время желаемъ и за нашій си языкъ да имаме правдинж да го слушаемъ по церкви-ты; А ако Гръци-ти, кои-то по ненависть камъ всичко Българско, немогътъ да тръпять да ся чюе въ церкви-ты гласъ-тъ на нашій языкъ, та оттова размѣтваніе ако бы ся прѣдвидѣло че има да послѣдовать раздоры и несъгласія, тогава принудени ся намираме да желаемъ, чтото церкви-ты вѣтрѣ въ града ни, като ся така наблизу помежду си, да ся отряди отъ всѣкъ двѣ близны церкви една-тъ за Българи-ты, а друга-та за съграждани-ты ни Гръци, то ще да е най-сгодный начинъ за удовлетвореніе и на двѣ-ты страны. Отъ Высокъ-тъ мъдрость и правосъдіе на **Ваше Высочество** мы сме въ надѣжды, че щемъ можемъ да славимъ Бога въ церкви-ты си по языка, кой-то усѣщать сръдца-та ни, та на него да възносимъ молитвы за дългоденствіе на възлюбленный ни Господарь **Султанъ Абдулъ Меджидъ Хана**, и за неговы-ты мъдры Высокодостоиницы.

На Ваше Высочество

Всепокорни слугы

Забѣлъжка. Това зѣявление е коше безъ дата и подписи.

3.

Высочайше повелѣніе на Н. Пр. Хариджіе Назрж камъ Н. Св. Вселенскаго Патріарха за да ся опредѣли заплата на Видинскы-ѣтъ Митрополитъ.

Понеже Видински ти Митрополити събиратъ отъ Хрїстіанскыты жители на тажъ Епархіѣж пары за свои ползж безъ всяко разсужденіе и правдѣ, реченни ти жители ся оуплакахъ съ Общж жалбж на Царство то, и ся помолихъ да ся опредѣли на Митрополиты ты една благословна заплата, отъ която да неможе вече да зема друго нищо; и понеже за това най много ся грыже Негово Императорско Величество, да ся не оугнѣтыва ни да ся оунеправдава за никож причинж никоу отъ подданны ты му, понеже при това е противно на духовнж тж архіерейскж службж, да ставатъ Митрополити ти орудіе и причина на такива оугнѣтенія и неправды; за това ся издаде едно Высоко Царско повелѣніе, което заповѣдова да ся опредѣли, споредъ прошеніе то на реченны ты жители, една благословна заплата за Митрополит-ѣтъ имъ и да ся отрѣди едно довольно количество пары за нужны ты и истинны ты неговы иждивенія. Опредѣленіе то на заплатж тж му да стане скоро отъ Патріархіѣж тж, която ще ся сговори за това съ оныя, що сж проведены тука отъ Видинскы ты Хрїстіанскы жители.

Того ради ся написа и ся проважда на Ваше то Пріятелско Лице това тескере, а ты ще ся покажишъ оусердень за да ся испълне скоро Высока та Царска воля — 26 го мѣсица Джемазиль ахжръ 1267.

Изложение на пригвчания та, които греческа та Патриархиа написа за отвѣтъ на официално то писмо Е. П. Хариджие Назхр.

Ний смиренни раби Вашего Высочества, храняще всегда повинности и покорности неограниченъ камъ силно-то и непобѣдимо-то Царство, кое-то е отъ Бога намъ поставено (даю го Господь вѣчно запази!) и което сама-та ил вѣра прѣвзалага, прѣемамы благодарно царскы-ты и господарскы-ты повелѣнія, и гледамы колко-то можемъ да си исполняваме длъжности-ты на подданство-то и на вѣрж-тж, оувѣщавающе и единородны-ты си да ваятъ вѣрно тѣя длъжности. Ний ся еднакво покоряваме и на високо-то новелѣние, кое-то ны сте пратили преди нѣколко дни за да ся опредѣли една помѣсечна заплата на Видинскы-тъ Митрополѣтъ. Но понеже по опытъ знаемъ съ колко особливо благоволеніе слушате секога нашы-ты смиренны прошенія, дерзновамы да представимъ вашему Высочеству сіе наше писаніе, не че ся оупирамы на царскж-тж волю, но за да ви предложимъ пригвчанія за тойзи важный предметъ, защо мыслимъ чи е нужно да ви ся дадѣтъ потребны-ти извѣстія за да ся оубѣдгдѣтъ много вредителни слѣдствія.

Има и до днесъ единъ ветхъ обычай, кого-то сж хрїстіане-ти секога непрестанно хранили като отъ вѣрж-тж имъ заповѣданъ, да даватъ жители-ти на всякъ Епархїи своимъ архїереемъ една опредѣленна часть отъ стечественны-ты си плодны промзведенія и други своеволны привося, за препитаніе-то му и за други-ты неговы особы иждивенія, и за помощь и отрадъ на сирасы-ты и сиромасы-ты. Въ нѣкои си Епархїи тѣя архїерейски плодны приходи сж ся промѣнили, съ благодарно то соизволеніе и на архїерей-тъ и на хрїстіяны-ты, за едно равноцѣнно количество пары, които съ благодареніе даватъ на владыцы-ты като нѣщо изъ начала отъ прасты-ты имъ оузаконено и правилно.

На истинж ветхи ти Архїереи, освень необходимо потребны-ты имъ иждивенія, и освень помощи-ты що давахъ на сиромасы-ты, други неотредены иждивенія и даванія немахъ.

Преди доволни Обаче години и най много по сегашны-ты, народны-ти сж нужды оумножихъ, и за това всякъ архїерей е отъ тогази одолженъ, като токо влезе въ Епархїи-тж си да даде веднъжъ, споредъ состояніе то на обычны-ты и опредѣленны ты си приходи, слѣдующы ты помощи:

1 о На народнж-тж касж едно количество пары, за да ся плащатъ неизбѣжны-ти повсегодишны церковны иждивленія, и лихвы-ти на претекмы-ты нейны длъговы;

2 о На касж-тж на болницы-ты, гдѣ-то мнозина Единородны, не токмо отъ царградскы ты жители, но и отъ вѣнкашны ты, ся препитавать и многообразно оупокояватъ;

3 о На Особенж-тж касж за милостыня, отъ коя-то мнозина неиметны и сѣромасы зематъ помощь споредъ нужды-ты си испоредъ силж тж на касж-тж, по опредѣленны и по неопредѣленны времена;

4 о На оучилища-та, които народ-тъ е, преди малко найшаче години, оучредилъ и, до колко-то му ся пенязни ти доходи допустили, довольно оустроилъ и оуллучилъ, слава и благодареніе на Царь-тъ и на благоволенны ты му Попечители, кой-то иматъ толикъ любовь и ревность къмъ народно то пресвѣщеніе:

5 о И на Патриарх-тъ, който нема други приходи за да покрыва особенны-ты си иждивенія, и други потребны харчовы за да си сохраниява славно церковны-тъ степень и народно-то достоинство.

А повсегодишно всякъ Архїерей ся одолжава да плаща неотмѣнно:

1 о Лихвы ты на Епархїйскы ты си длъговы които ся назоваватъ дворны;

2 о Опредѣляемо-то повсегодишно смаленіе на майж-тж (капитал-тъ);

30 Повсегодишно-то иждивеніе, кое-то му сж соразмѣрно натоварили за содержаніе и оудлучшеніе на богословско то оучилище, кое-то ся е преди малко години оучредило въ халки за просвѣщеніе на духовенство-то, и кое то други приходы нема;

40 И други неотредены приноси, кои-то му по нуждѣ натоварватъ за оупокоеніе на много немотны челоуѣцы.

Подирь реченны-ты тѣя неизбѣжны даванія слѣдоватъ негови-ти Особенни иждивенія за да ся препитава той и негови-ти чиновницы и слуги; — спомоществованія-та (на нѣкой си архіереи) за содержаніе на оучилищны-ты и благодѣтелны-ты заведенія, които ся нахождатъ въ Епархіѣ-тѣ му; — милостыни-ты и помощи-ты, кои-то раздаватъ особенно по тамошны-ты сиромасы; — вращанье-то и исплащанье-то на колко то сж неизбѣжно дали за него кога-то е земаль епархіа-тѣ си, и други особы иждивенія който е сторилъ несумненно като е зель пары съ файдѣ.

Има Обычай отъ много време да зематъ владыци-ти отъ хрїстіаны-ты на епархіа-тѣ си, едно количество пары называемое помощъ, за мало оудлеченіе на иждивенія-та си, която помощъ на мѣстѣ е опредѣлена, а на мѣстѣ съ благодареніемъ отъ двѣ-ты страны ся согласява, или общо за сичкѣ-тѣ епархіа, или частно за всяко едно село; на мѣстѣ пакъ заради немотство то на хрїстіаны-ты и по долу отъ опредѣленѣ-тѣ помощъ зематъ, а на мѣстѣ и ни парѣ не зематъ, или зацо-то тамо нема такъвъ зи обычай, или зацо-то ся оупиратъ старѣйшины-ты (чорбаѣй-ти), а владыка-та ся оставя за да бжде миръ. — А повсегодишно събиратъ владыци-ти опредѣленны-ты и пронаволны ты приходы на епархіѣ-тѣ си, кои-то имъ даватъ хрїстіане-ти споредъ единъ твърдѣ ветхѣхъ обычай.

Ако ли ся случи нѣгдѣ распря за даванье-то на оузаконены ты тѣя или зацо-то Владыка-та ище отъ обыкновенно-то по вече, или зацо то хрїстіане-ти за особеннѣ своиѣ полагъ и отъ пристрастія личны и безмѣтны искатъ да развалятъ що-то ся е отъ край оузаконило, и не пазятъ ирародителны-ты си преданія-та, тая распря ся окончава или съ примиреніе-то на самы-ты страны кои-то ся согласяватъ помежду си съ едно взаимно оустуленіе, или съ приличны-ты совѣты и оувѣщанія на Патріархъ-тъ кому-то тѣя ся отнасятъ, или съ низверженіе-то на владыкѣ-тѣ кога ся навно докаже че правы лошы работы и съ поставленіе-то, на Други владыкѣ по снисходителенъ за спокойствіе-то на хрїстіаны-ты. И нема никой примѣръ да ся е показала Патріархіа-та глуха на справедливы-ты жалбы хрїстіанскы.

Отъ тѣхнѣ странѣ владыци ти сж длѣжны да навѣждатъ хрїстіаны-ты по села-та всякѣ годинѣ, и да исполняватъ оусердно все що имъ заповѣда вѣра-та ни, да ги оутвърждаватъ въ неѣ, и ведно да ги оучатъ, че споредъ церковны-ты наставленія длѣжны сж да ся покоряватъ благодарно на царство то, зацо подъ Негово то покровителство живѣятъ мирно и благополучно.

Слѣдъ сичкы-ты тѣя, за да обяснимъ по добрѣ нынешно-то состояніе на наши ѣтъ смиренный народъ, изгамы слѣдующы-ты:

Понеже преди нѣколко вѣковы народна-та касса была ся претоварила съ твърдѣ тежки длѣговы, и понеже неможила да плати, не само тѣя длѣговы, но нито лихвы-ты колко то оумѣрены и да ся были тѣя, тогашни-ти буправители на Патріархіѣ-та расфърлили по епархіѣ-ты тоя долгъ (и това е що называтъ *дворный долгъ*). На тоя долгъ лихвы-ты плащатъ повсегодишно Владыци-ти, и смаливатъ и еднѣ часть опредѣленѣ отъ майкѣ-тѣ, какъ-то по горѣ рекохмы. Но касса-та пакъ ся послѣ натоварила съ новы длѣговы, зацо то неможила ѣнакъ да посрѣщне нуждны-ты иждивенія. — За това сичкѣ-тъ длѣгы що има до днесъ народна-та касса и епархіѣ-ти кои то сж подвластны на вселенскы-тъ престолъ, въалазя на 6,258,989 гроша, и това подъ поручителство-то на вла-

дыцы-ты. — 'А повсегодишна та ляхва на тоя дългъ, и одолжително то, какъ то рекохмы смаленіе отъ майкж-тж, годишни-ти неопредѣлени иждивенія, и за платы-ты на Патріархійскы-ты служители, помощи-ты що даватъ на сирасы-ты, сиромасы-ты и вдовицы-ты, и спомоществованія-та за содержаніе и оулучшеніе на училища-та и на други-ты благодѣтелны заведенія възлазятъ на 1,833,289 гр., кои-то ся даватъ всякж годинж отъ владицы-ты, безъ кои то, понеже нема никой други приходъ, навно е че е совсѣмъ невъзможно да ся оудържи настоящѣ-ътъ редъ.

Това излагамы наподирь высокж-тж заповѣдъ що сте ны проводили на Патріархійж-тж за да ся опредѣли една Заплата на сегашны-ътъ видински митрополѣтъ, като да престане оужъ да зема толкова пары какъ-то говорятъ.

Нѣи немамы намѣреніе да ся навимъ несогласни съ съ свой ты си начала, сирѣчь непослушливи и непокорни на царскы-ты повелѣнія и щенія, на кои-то смы дължни споредъ нашж-тж церковнж и подданскж дължность да ся повиновамы за сичко и секога, и таж дължность държимъ вынаги като общо правило на нашж-тж камъ царско-то Правителство совершеннж приверженность. Но держающе на благоволеніе-то Вашего Высочества, предлагамы ви, че отъ какъ ся е вѣра-та ни оучредила, такавзи примѣръ нѣмамы да ся е давало заплата на владицы-ты; тѣи секога не сж земали друго, освенъ што то ся е отъ незапамятны години опредѣлило, ѣ съ царскы повелѣнія подтвердило за свое то си прешитаніе и за необходимы ты иждивенія на други ты благодѣтелны дѣла кои-то по горѣ изложихмы. Но ако и да речемъ за единъ часъ, че е възможно да зема оупрѣдѣленж заплатж Видинскѣ-ътъ митрополѣтъ; тогава извѣстно, понеже нѣма други приходъ, тая заплата ще да излазя отъ ветхиты оныя повсегодишны приносы на хрѣстіаны-ты, кои-то приноси като ся събиратъ отъ мѣрскы, не ще ся препознаватъ вече като церковны, но като единъ данокъ налагаемъ, ѣ тогава не токмо никож полжж и оулучненіе не ще даде на хрѣстіаны ты, но ще и непріятна да бжде за тѣхъ тая мѣрка.

'Ако положимъ че Видински ти Хрѣстіане ся оугнѣтватъ отъ владыкж тж съ новы нѣкой си исканія за особеннж печалбж, отъ кои-то досяждаемы сж ся оплакали на царско-то Правителство и за да престане това сло, поиска сж да ся опредѣли една заплата на владыкж-тж имъ, съ кож-то обаче заплатж ся развалятъ стары-ты обычай и законы: то има друго средство за да престане сло то, кое-то средство и нѣи по горѣ рекохмы, и тѣи сами знаятъ.

'Ако ли нѣкои-си, които ни парж даватъ на владыкж-тж ни за народны-ты оучилища и за просвѣщеніе-то ся грызатъ, ни за сиромасы-ты нѣкое попеченіе иматъ, но отъ самж свож си полжж и отъ лошото си душевно расположеніе камъ вѣрж-тж побуждаемы (ако и да ся зовжтъ хрѣстіане) искатъ да оуведатъ народ-ътъ въ непріятно положеніе и въ недоумѣніе предъ свѣт-ътъ, съ разваленіе то на оучилища-та и на други ты благодѣтелны заведенія, ѣ като ся преструватъ че оужъ любятъ нарѣд-ътъ и челѣвѣчество-то, проповѣдовать че приноси ти церковны, кои-то хрѣстіани-ти даватъ на Видинскы-ътъ Митрополѣтъ, были толко зи тежки и голѣми; то е лесно да ся испыта работа-та, и ако казватъ истинж, да ся промѣнятъ тѣя нѣща съ смаленіе-то на речены-ты приносы колко-то е праведно и благословно. Така нѣмамы сомнѣніе че открайны-ътъ рѣдъ церковный, ще ся оутверди за содержаніе на благодѣтелны ты заведенія, и честно-то Правителство не ще вече да има досажденіе отъ такыва.

Нѣи покорни рабы Вашего Высочества и самы-ты Видинскы хрѣстіаны попитахмы колко имъ зема всякж годинж владыка-та, и отъ други кои-то знаятъ работы-ты на таж епархійж сж научихмы, че по села-та зема отъ всякж къщж по петъ гроша, а по градовы-ты по грошъ, освенъ сиромасы-ты и вдовицы-ты, отъ кои то не зема нищо. ѣ така намѣрихмы, че по всегодишны-ътъ оупредѣленъ и случаенъ приходъ на тѣж епархійж едвамъ възлази

на 80,000 гроша: кои-то негли му стигатъ за да си плаща колко му сж наложили и могатъ спорѣдъ нуждѣ-тъ ѳоще да му наложатъ даванія, и особны-ты си иждивенія; обаче пакъ имъ рекохмы, че ако имъ ся види твърдѣ много колко то обично даватъ на владикѣ-тъ си, сирѣчь колко-то днесъ му даватъ, да му пишеть за да ги оумиримъ съ едно праведно и благодарно за нихъ смаленіе.

Но при все това Патріархія-та, понеже много люби спокойствіе-то и благоденствіе-то на хрїстіяны-ты, никога не е престаняла да дава отъ време на време на сичкы ты владыцы приличны-ты наставленія и оувѣщанія подражающы примѣръ-тъ на Правительство-то кое-то ся грѣжи на всякъ день за подданны-ты си во Общє, и кое-то оувожда малко по малко спасителны за люды-ты си закѡны. — Но отъ сега много по вече ще да положи всяко възможно попеченіе за да распрати на сичкы-ты архіереи потребны-ты оувѣщанія и наставленія, катѡ, ако има нѣкой-си да не сж ѳоще разумѣли дѣх-ътъ на правительство-то и вѣрватъ на криво, да си оуправятъ по нынѣ поведеніе-то согласно съ здравы-ътъ разумъ и съ правдинѣ-тъ, за да престане вече все що може да преведе неприятность между владыцы-ты и хрїстіяны-ты; ако ли не, катѡ токося извѣсти и оувѣрїи Патріархія-та че архіерей-ътъ не ще ся оставї отъ преждно-то си лошо поведеніе, тосъ часъ ще да оуправи работѣ-тъ, безъ да ся отдалечи и отъ церковны-ты обычаи.

Най сетїѣ пакъ щемъ да кажемъ, че не смы не послушливи нито противоречимъ на царскы-ты повелїи, но само примѣчанія излагамы за да не бы ся нѣкакъ превратили стари-ти обычаи, кои-то смы до сега послѣдовали, и ся молимъ Вашему Высочеству да ги погледнешъ съ добро око, надѣюще ся че ще да издаде и рѣшеніе согласно съ естественнѣ-тъ свои справедливосты.

Отвѣтъ Е. В. Великаго Везира на примѣчанія-та Е. С. Вселенскаго Патріарха.

Съ Царско повеленіе ся е извѣстило Вамъ, че спорѣдъ прошеніе-то на Видинскы-ты хрїстіанскы жители, треба да ся опредѣли една благословна заплата за тамошны-ътъ Митрополитъ, за да престане вече всяка мѣлва. Ваше-то прїятелско лице ны проводи едно пространно писмо, което вкратцѣ съдържава слѣдующы-ты: сирѣчь, че опредѣленіе-то и отрѣженіе-то на една заплата за Видинскї-ътъ Митрополитъ, ще стани примѣръ и за сичкы-ты во общѣ по державно-то Царство митрополиты и епископы и че тогава, катѡ престане всякъ помощъ на Патріархїѣ-тъ отъ вѣнкашны-ты митрополиты, преобременна та отъ дълговы народна Касса, ще да падне въ голѣмо лишніе и притѣсеніе, а Цароградска та болница, оучилища-та и други-тѣ народы (народны?) заведенія, катѡ не ще да иматъ вече приходъ ни помощъ отъ ванъ, ще ся развалятъ. Това съдържава реченното писмо на Ваше-то прїятелско лице. Излишно е да ви кажимъ, че сжщата служба на Архіереи-ты и належаци-ти имъ длѣжности сж да оуправляватъ духовны-ты дѣла на подручны-ты свои хрїстіяны и да ся грыжатъ за образованіе-то имъ спорѣдъ по оученіе-то на вѣрѣ-тъ имъ и на добры-ты нравы. Но вмѣсто да показватъ себеси благоугодно и оусердно добъръ примѣръ камъ народ-ътъ, тїи ся оупразняватъ само да бератъ пары отъ сиромасы-ты подъ именемъ *малъ мѣри*, и така оставатъ на странѣ сжщї-ти имъ длѣжности на духовнѣ-тъ службѣ, кое-то дава причинѣ на народ-ътъ да нема вече кѣмъ нихъ толкози благоговѣніе и почестъ.

А понеже иматъ длѣжность хрїстіяны-ти да даватъ на митрополиты-ты, колко то имъ е потребно за препитаніе-то, защото тїи имъ ся дѣховни стѣпн. и не само да не ги оставятъ въ оутѣственіе, но и да храняватъ достоинство-то на честны-ътъ имъ степенъ.

Ето како стане промыслъ и исправленіе за нужны-гы тѣя работы, нали е по почтенно и по добро да ся има Митрополитъ тѣхъ еднѣхъ благословнѣхъ и опрѣдѣленнѣхъ заплатѣхъ, която собираема да му ся дава, а не да ходи като *Бирникъ*, отъ село на село и да бире пары отъ хората подъ различни имена, и така прави народъ-тѣхъ да гълчи и да ся плачи! того ради нема никакво сумнѣніе че и Ваше-то пріятелско лице и собраніето на митрополиты-ты (за кой-то е знайно воздержаніе то йправодуше-то исповѣдува какъ, опрѣдленіе-то на еднѣхъ благословнѣхъ заплатѣхъ за Видинскіѣ тѣхъ митрополитъ спорѣдъ Высока-тѣхъ Царскѣхъ волюхъ, ще бжде добро и за Владыцы-ты и за хрїстіяны-ты.

Да кажимъ сега и за содержаніе-то на болницѣ-тѣхъ, на оучилища-та и на народнѣ-тѣхъ Кассѣ.

На истинѣхъ, понеже сѣ много потреби сички ти тѣя заведенія, на никое отъ тѣхъ разореніе-то негрѣши Негово Правдолюбиво Величество; а и това е явно, че таквызи-ти нуждни и полезни за народъ-тѣхъ иждивенія треба да ся плащатъ отъ помощъ тѣхъ на оныя, които ся составляватъ народъ-тѣхъ. Но вмѣсто да зематъ владыцы-ты съсъ тая причинѣхъ отъ хрїстіяны-ты волко то пари щѣтъ, а Патрїархїя-та да иска отъ тѣхъ помощъ, по добрѣе да ся сѣбѣе колео гроша требватъ на годинѣ-тѣхъ за сичкы-ты тѣя заведенія и тѣя пари да расфърлятъ по правдѣхъ и да ся събиратъ отъ народъ-тѣхъ. За тоя предметъ нека размысли Синодъ-тѣхъ на митрополиты-ты ведно съ избранны-ты и досто-почтенны-ты мужы отъ народъ-тѣхъ и така като ся опрѣдѣли и избере едно начало, еднѣхъ Система лесва да ся прїемне и да ся положи въ дѣйствиѣ, сичкы-ти мечтателни подозрѣнія за кой-то говори пространно-то Патрїархїеско писмо, касателно на опрѣдленіе-то на еднѣхъ заплатѣхъ за Видинскіѣ тѣхъ митрополитъ, че послѣ спорѣдъ него ще ищѣтъ и отъ други мѣста хрїстіяны-ты да ся опрѣдѣли заплатѣхъ и на нхны ты владыцы, и че тогава болница-та и оучилища-та ще ся лишатъ отъ нуждны-ты си иждивенія, сичкы-ти тѣя подозрѣнія щѣтъ да останатъ за нищо. Това ся полцавамы да обявимъ на Ваше-то прїятелско лице съ настояще-то тескере.

27 го Сефера 1267 отъ Египта

Предстоя Н. Еф. С. Габровиць, който е отъ начало тичалъ за Българскѣхъ Церквѣхъ. (Тая бѣлѣжка стои подъ всички тѣя три писма, що се отнасятъ все до сѣщия въпросъ.)

Забѣлъжка. Тѣзи три писма сѣ печатани съ дребни църковнославянски буквы (петитъ) на двѣтъ страни на единъ листъ отъ голѣмъ форматъ, 30 на 45 сантиметра, въ три стълбца.

4.

Высокопресвященнѣйшій ѿ Многопочитаемѣйшій нашъ 'Отче ѿ Архїастрѣ! Святїй велѣшку ѿ намже 'Ексарху Господїну Господїну 'Авксентїю: рабски кланїющемся Низї доземли ѿ цѣлюему ваша Богототочашуѿ свѣтой десницї ѿ просїме ваша Святая Молїтвой

Ваша та 'Архїерейска ѿ 'Отѣческа рѣвность, ѿ духовное правосудїе познати сѣтъ во мнѣзѣхъ ѿ велїе благодаренїе воздавали са отъ ваше то Богом-произведенное званїе подобнѣ ѿ мы всенарѣдно долуназначенный воздаваме усердное благодаренїе за ваше то Богомдарованное ѿ духовное преимущество. Защо тая година що ѿстѣче ваше Архїерейство що ѿредї, ѿ церковны ѿ гражданыскы ѿстаѣи, весма се возблагодарїхме какво то ѿт церковны те лица, такожде ѿ ѿт граждански те человекї сїрѣчь ѿт коцабашнї те, кой то слугуваха съсъ прилѣжанїе ѿ правда: штоѿ никого нещѣтїха нї еднѣ аспра, нито неѣто некому досадїха по слѣдуваха спорѣтъ дожибѣтъ та ѿ спорѣтъ царскы те оуѣсудлы такожде ѿ Епїтропи те штоѿто предстояха за церковны те прихѣди ѿ йздѣржкї

и биди годемо благодарение показаха на народотъ съсь нѣхво то праведное отараніе, щѣто нѣкой отъ бнѣя що сѣ 'Епітросуваши, месѣ показали толкова прихѣдъ во еднѣй показѣха малко нещѣ и други нѣщѣ а пакъ еднѣй и 25 гроша йскараха церквата и борчлиа како то и ваше високопресвященство знаете тѣмже ъбо повѣже гледѣме дѣтѣсъ защо еднѣй человекѣ кой то се наричатъ Гратскій Предсѣдатель стоятъ сопротивно на ошѣ намъ благодарнѣй и народни вѣщи Архїерейски ѹсташи и возмущаватъ народѣтъ какъбѣто сѣга така и предѣй общенарѣдно съсь сѣчките сѣромѣси ѳт тѣя человекѣды не сѣ благодариме? и ѳт нѣхнѣ те здовитѣ и народопротѣвнѣй работѣй защо то нѣкой пѣтъ непоказаха ѳнѣ нѣкое благодареніе на сѣромѣсѣ и рѣкое сходство и согласіе по между потребны те на народѣ человекѣды; но все вражда завистъ памятьозлѣбіе и прѣчая; Тѣмже радѣ спорѣтъ хрїстїанска та наша должнѣсть нѣе къ кому другому ѣмаме да прѣбѣгнемѣ 'І дадокажемѣ, тѣва несходство и ѹтѣшеніе; Тѣмже вашей Архїпастьерской Милѣстї тѣмже, ъбо, молимѣ народѣно ваше Архїерейство по възможнѣстѣй вѣщи сотворѣй намъ еднѣо благодарѣніе, и избѣави насъ ѳт тѣя человекѣды защо не смѣ благодарнѣй ѳтнѣдѣ да сѣ мешате нѣто ѣ церкви нѣто ѣ граждѣнскѣй работѣ 'А ваше високопресвященство, що ще да заповѣдате и ѣредите за сѣчко благословенны и благодарны сме какъбѣ то и щѣсме възблагодарѣли и досѣга ѳтъ твоей те ѳтечески благодарнѣй и милѣстї: а напѣаче же като се сподобѣхмѣ прѣ твоѣмѣ Архїерействѣ съсь предстѣтелство то на свѣтаго и Блаженнаго предсѣдателя Костендїлскаго и Сщїпскаго Господнѣу Господнѣу 'Артемїа Богъ дапоживѣй ѣго на многѣя лѣта ѣминѣ!!! и съсь вашѣто Нѣ ѣ слышно прѣдѣжаніе за коѣ то Богъ да Тя поживѣй и при царствованѣй на всепресвѣтлѣйшаго и Державнѣйшаго и любоблагоутробнѣйшаго царѣя нашего Султѣнѣ 'Абдѣль Меджїтъ 'Ефендїмасъ 'Емѣже Будѣ многѣя лѣта ѣминѣ!!! сѣ и по неговѣ заповѣсть премѣнѣ се пазѣрныа Денѣ за да си празднѣваме спорѣтъ хрїстїанска та должнѣсть недѣлныа денѣ. Тѣмже ъбо пречестнѣй намѣ 'Архїпастьерю, прѣимѣй тѣва наше общенарѣдно молѣніе и възрѣй на насъ съсь милѣстиво и ѳтеческое ѣко за предречѣнны те ѳбстоятелства; и за не благодарнѣсть тѣ ѳ тѣя человекѣды: и прѣсїме помощъ ѳтъ Святаго и Блаженнаго нашего и ѳтъ ваше високопресвященство, како то за церѣва та нѣ и оучѣлїца тѣ нѣ: що сѣ собѣраха ѳ вѣла по 50 гроша ѳсвенѣ сѣчко то що предоблѣхмѣ на ваше Архїерейство, гражїме ѳтъ тѣя человекѣды слѣдѣдующїяте щѣ ѣма церковни парѣ: Пѣрво, бидѣкѣй 'Анастѣсъ Терѣнскѣй кѣчѣбашиа на сѣломѣ и бесъ врѣме ѳтехѣамѣ тефтерѣо съсь грѣша 2360; собѣрагѣй ха. нѣкѣбла оѣ свѣоя тѣа кѣсїа торѣдѣй и затѣворѣй ѣ хапсѣ седѣмѣ чѣрбадѣй почтѣнѣй и зе ѣмѣ по гроша 350: ѳ свѣякѣй чѣрбадѣй; потѣмѣ улѣвѣха и другѣй человекѣды 35: ѳ свѣякѣй человекѣкъ земѣаха бесъ нѣкое ѣспїтство ѳкѣлѣку що можѣха дадокача тѣ ѳ еднѣнѣ узѣха по: грѣша 150; ѳ другѣй зѣдѣха по грѣша 80: ѣпа ѳ другѣй зѣдѣха по грѣша: 50: и ѳ кусѣръ послѣжнѣнѣ те волѣко то можѣха и потѣмѣ земѣаль ѣ х. костандїнѣ ѳ анастѣса гѣмрѣчкѣй парѣй грѣша 1160: и потѣмѣ пакъ когато собѣраха харѣднѣй тѣ 'Гованѣчо анастѣсъ архїманѣрїто ѣдарѣха харѣчъ парѣсѣй грѣша 6500: насїротнѣнѣя та бесъ данѣна царсѣко прѣаде и лансѣката годѣна, що ѳблѣвѣха прѣковнѣнѣй те ѣсапѣй и прѣдложѣхѣа за да взѣма церкѣвѣа наша ѳ неколѣко человекѣка како то и ѳтъ (?) новѣй те сѣлскѣй церѣвѣй що ѣмѣ задалѣй пѣрвѣй те Епітроспѣй церѣвнѣй парѣй пакъ дѣтѣсъ ѣздѣмѣватъ ѳнѣ сѣланѣй незнаѣме ѳтъ дѣка нѣ сталъ тѣой борчъ нѣ пакъ ѣмаме за да борчѣмѣ на вѣашиа та церѣва и тукашнѣй те ѳнѣй человекѣды, що тѣо должнѣуютъ нѣ тѣй парѣй даватъ нѣ пакъ нѣкой ѳ нѣхъ ѣсапѣй те поздравѣе; нѣ то мѣже сїротнѣнѣя та дадернѣй за да поїсѣка тѣя парѣй како то граждѣнскѣй тако то и церковнѣй; Тѣмже оѣбо молимѣ народѣно свѣа сїротнѣнѣя ваше Архїерейство по възможнѣстѣй вѣшей сѣтѣворѣй намъ тѣва Благодарѣніе за данѣнѣ ѣзвѣдѣпѣ ѳ ѳнѣя человекѣды тѣя парѣй.

ѳтечески вѣашѣ Богоувѣтлѣвы и благословѣнїа да будѣтъ със намѣ

1852 декемѣврїа и:

Оборнѣвъ, Материали до нашето възраждане. кн. VI. (XXIV.).

3

Забѣлъска. Писмото е писано съ полуобикновенъ почеркъ на голѣмъ форматъ, 35 на 44, и то така, че подъ първата половина на първата страница сж ударени печатитѣ и отгорѣ написани отъ една и сѣща неопитна въ писане рѣка имената на ония, отъ които сж печатитѣ. Такива печати има 52, отъ които върху 10 отгорѣ стоятъ имена съ грѣцки букви. — Отъ кой градъ е писмото, не е явно нито отъ подписитѣ нито отъ самото писмо. Ето и нѣкои отъ имената, които стоятъ подъ печатитѣ отгорѣ: Анастасъ Кръсто, Андонъ Гулупъ, Георги Мацакъ, Апостолъ Мечкаръ, Иованъ Дафилъ, Трачо Тошо, Анцо Мицо, Тошо Якимъ, Алексо Мѣтафъ, Стоилко Саба. По тия имена би могълъ може би да се узнае градътъ, отъ който е това писмо.

5.

Ваше високо прѣподобіе Отче Игумене!

Мы долуподписанны жителіе съ казъ-тъ идеме да Ви цѣлуниме св. дѣсницѣ, и да Ви съобщиме, нѣчто за Отца Христо-ра (Рылца) напрѣмѣръ, като е Вамъ извѣстно, че мы ся отдѣляме отъ: Гръцы, Влахи и Гръкоманы, тоестъ, прѣчина-та на раздѣленіе-то, нѣчто на тоя свѣтъ, т. е. да си учиме языеа. А горни-ти, като естествено гонѣтъ народность-тъ ни, както Св-ня Вы по-добрѣ познавате, трѣбвали, ако Ви пишѣтъ за противность върху Отца Христофора горни-ти до Св-ня Вы да ги слушате, като мы сме даваче милостынѣ Рылскому Обителю. Като тій алодѣи могатъ искова клѣвѣтъ за О-ца Христофора, нѣ да ги не вѣрвате, ако Ви пише и гонитель учителя ни (владыка-та Агатагелъ). То ся знае, че Гръцы-ти гонѣтъ Българско-то духовенство. — Нѣ мы, като сѣщаме намѣрение-то имъ Вы увѣряваме, че лѣжѣтъ за всичко.

Ваши покорни чяда
Неврокопъ съ села-та.

Община Българска:

—863. Мартъ 7-ий.

Забѣлъска. Въ долния лѣвъ жгълъ на писмото стоятъ 12 подписа, отъ които 9 сж написани съ грѣцки букви и само 3 съ български, между които напр. Стоилъ юванъ, Гиборги Кѣста.

6.

Высоковсепреподобѣйши 'Отцы ѣ Братя ѿ Хрѣстѣ, вселюбезно вамъ кланяюся ѣ цѣлюю Святую вашу десницу:

Съ Настоящето ми писмо ѣзвѣстявамъ вы, какъ приимахъ Монастырското ми преводѣленно Священнопечатно писмо, писанно отъ 12-тый Маѣа, което го приехъ на 27-мый Текущаго, ѣ като го прочетохъ разумехъ всеподробно що ми пишете, и ме совѣтувате за доброто ми да се дигна отъ тукашнѣа такситѣ да си дойда за което гледамъ ѣ азъ ако ѣ да седа треба гулема ѡпасность да ѣмамъ, каквото и другїи наши Вратя що са теглили отъ таквїа тарафе, най повече сега за народны-ти работи които слѣдуютъ днесъ по цѣла Българїа, (но ще речете) на нашето званіе нетребе да се мешами ѣнищо, но като живеемъ съ нихъ, ѣ отъ нихъ ни са сички-те нуждни препитаїа, ѣ че като гледаме щеха да пишатъ по селата, (общината Българска) за да ни не прииматъ нито милостиня да ни даватъ, ѣ нїе неволею се сообщиме, като се ѡбязаха сосе печатето си тукашни ти Гражданскїй жители, на едно съ вредъ селата. Но Г-нъ 'Агатагели си самъ направи това зло на себе чрезъ своя сї протосингелъ, Селвестра и Гержириксъ (?) тарасїй като се согласиха снєколку власи и Грекумани, та ѣзгониха ѣчителятъ Г-н Тодора На: ради това са нарочно

ѣспрати ѣ представитель въ Цариградъ съ жалба до Ч. Пра—ство, Г-нъ Никола Ивановъ. 'Еще ѣ повторно ѡтиде Г-нъ Тодоръ Н-въ, сосъ махзаръ отъ вредъ селата, за да си тражи честа. И така като ѣмъ на Грековласите нещо мириса ѡбжрщатъ се верху ми скрихома, да вы пишатъ да ме здигнете отъ тукъ ѣ така да можатъ да ѣлашатъ народа, като за напредъ да не могатъ да тражатъ Българскій учитель. Еще и да нема кой да ѣмъ чете Совѣтника, и писмата, които дохождатъ отъ Цариградъ чрезъ Пазарцикъ. Владика-та като ме обичаше толку нетребашели да си стои ѣ надумата като ходихъ съ него 40 — дена летоска та се ѣ поболѣхъ до смерти, да ми незимаше ѣмпатию; милость Гжрца, пакость сатанинска. Незнаете колку самъ череме далъ до сега на владыци-ти, и наметово (=на метоха) като на своя Митрополія да кондисуватъ. Еще ѣ сега като съ лукавство мислатъ да освоятъ метово за митрополія, само азъ като се отместимъ ѡтука. Толку пари като похарчихъ, ѣ го украсихъ сосичкиты работы нуждны. ѣ за лывадата вчерашній день ѣзвадихъ и тапїята, която я бехъ купилъ за 2000 гроша. 'И прочее като ѣмамъ ѣ да зимамъ по селата толку си Бакїй, отъ които пари сега неможемъ една пара да зема. Святїня вы ми Пишете веднага дастана да си дойда у Монастырь но за по зло ще стане за мене ѣ за Монастырь, зацо ме неоставятъ тукашны-ты жители на едно сосъ селата, нито да продумамъ нито пакъ да се поместимъ оттука. 'Еще ѣ немамъ некой давація што то да можаше да ме повредатъ. Зацо и самото Правителство знае за тази работа што то треты пжтъ става като сбиратъ селскиты коцабашїй, да ги сылатъ да идатъ на Драма да утврдатъ на владыката на прешната заплатата. Но тїй се отговориха ния сме Македонски Бжлгаре, споредъ Царското ѣраде ще си ѣскаме народенъ Бжлгарски владыка. 'И така ходи двапати в—та на Серъ при каймакамина. 'И неможе нищо да стори. Но сега ни дойде известїе отъ Цареградски-ти Народны Представители, че ѣ падналъ г-нъ Драмскїй; И Г-нъ Тодоръ Н. ще дойде съ Ц-ско Іраде тукъ на противъ на Гонители те ни, 'Еще ми ѣвестуватъ че вы са писали едно писмо Ц . . . П:—ли сосъ неколку подписа, за да ме не дигнете, нито човеъ да пратите, за мене, зацо ще стане гулемо укореїе отъ народа верху Монастырь. 'Азъ нарочно ѣскахъ да си дойда. Но като ме неоставятъ Тукашните Человѣци, и Пазарциквата комисія и Цареградски-ти Народны Представители. и ѣзъ се сега чуда що да стора!! Требе да не сме противны на Монастырската заповѣдь, и послушанїе да покажеме като духовенъ сынъ членъ на Святїй 'Обитель, за който самъ готовъ на секи часъ да вы послушамъ. Но сега вый разсудете добре, какво е по добре така да стора като ми отвѣтствуете съ повторно писмо. Ако е возможно ѣ едно писмо примирително до владыка-та, и до чорбацїити да пишете за доброто ми. 'И ако вида че злото ще ни надвїе то ѣзъ веднага ще си дойда неспремѣнно.

Сега като видите ѣ мухтарски-ти мухуре ѣ коцабашискїй и неврокопскїй ще ѡпознаете добре кое работата, ѣ выя требе да подтвердите ѣ да пишете за мене за доброто ми, и за отговорите на Гонители-ти. Така, нїе отъ монастырь Братїя во Хрїстѣ, тоя нашъ Братъ, и духовникъ вашъ, кого злѣ оклеветувате предъ владыката, ѣще и предъ насъ, ния него знаеме ѡще отъ 22: години, напредъ и до сега, ѣ не сме видели некой кусуръ отъ него, нито некой па да се ѡплаче отъ него, ѣ прочая . . . 'И така като ме ѣ вый похвалите предъ народа, и предгонители-ти, тогова ще има и монастырь честь ѣ поклонницы ще дойдатъ за ѣлинденъ, и другїй за света Богородица за храмо, ѣ тако ѡстаю Благопокоренъ на вашего скорого отвѣта.

Забѣлъжка. Къмъ това писмо е приложено едно писмо на грѣцки съ печата на неврокопската общица „Българско Общество въ Неврокопъ“ и — вѣроятно — „кодабашияскій“, който обаче е съвсѣмъ нечетливъ, както и съ други 70 селски печата, отъ които около 10 сж ударени само съ простъ прѣстъ; надъ всѣки селски печатъ стои името — вѣроятно — на мухтара. — Горното писмо нѣма адресъ върху отзадната четвърта страница, дѣто обикновенно стои адресътъ, ами вѣроятно адресътъ е билъ написанъ върху отдѣленъ пликъ.

7.

Всепреподобнѣйшій Отче нашъ Игумене! Смирено цѣлую вашу Святую десницу!

Изрѣствамъ вамъ, какъ съ молитвами преподобнаго ѡтца Ивана, до тоя часъ самъ удобно состояніе ѣ владиката ѣ тука става 12 дена ѣ клеветници-те се посрамиха сами, като се обличиха предцѣлъ народъ, еше ѣ сега дойде другъ учитель Българскій съ царско ѣмирнаме, щото да го незадева никой, но тарафето неврокопскій не се умируватъ още отъ като недаватъ ни една пара на владиката нито веке за греческій учитель.

ѣ остаю вашъ во Христѣ Брате Христофоръ Иеромонахъ

1863 юліа 28

Забѣлъжка. Това писмо очевидно е писано отъ Неврокопъ, макаръ и върху писмото да не е означенъ градътъ.

8.

Ваще Всепрѣподобіе отче Игумине!

Въ Мѣн. Св. Іоанъ.

Прихождаме днѣсъ Ваши по духъ чеда да попросимъ Вашъ-тж благословіѣ надъ насъ.

Въ врѣмя-то на распрж-тж ни съ фенерскій агатангелъ за неприпознаваніе-то му, за кож-то сте се и вѣрно научили по причинъ на това и быдохж отвѣдени 6 души въ Сѣръ на заточеніе, въ същце-то врѣмя агатангелъ сполучи та изгони и духовникъ-тж Христофора безъ да имж нѣкакви недостатъци, нъ само по причинъ чи е Българинъ и не е Гръкъ, а пакъ на владыка-та никакъ не е угодно да се намира тука духовникъ и учитель Българскій; слѣдъ изгнаніе-то на духовникъ-тж ны глѣдаме че дохожда отъ Светогорскы-ты мѣнастыре единъ калугеръ, за кого-то се и научаваме, че го приготвяватъ за духовникъ въ градъ-тж ны и да го поставжтъ въ метохо Вашъ, нъ мы още отъ свои-ты отци прѣдадени къмъ мощи-ти на угодникъ-тж Божій Св. Іоанна, прибръзваме да прѣдудардиме всеаково несгодно за Неговый обитель, за то и днѣсъ съ настояще-то си Вы молимъ сыновно да прибръзате съ по-скоро да ни проведите отъ мѣнастыръ-тж единъ духовникъ, кой-то да е съ добръ характеръ чистъ Българинъ и Пѣвецъ, за да ни помага и по нѣкой пътъ въ Црѣквж-тж. и то Вы умоляваме волко-то е възможно съ по-скоро за да не бы тукашны-ты Гръкомане за да подсовоьтъ метоха Вы и въведжтъ Светогорскій калугеръ, та тогава и Вы се лишавате отъ тжзи епархіѣ, а ми остаѣме безъ духовный отецъ отъ този обитель, нъ напоследжкъ Вы умоляваме ако да бы възможно, что-то да ни испроводите пакъ сжщій духовникъ Христофора, за кого-то сме вече най благодарни, а не полкозъ и за другъ и сме увѣрени защо неще от-

кажете Васъ любящи и да направите воля-та на неколцина тукашни Цинцаре и Гръкомане безъ да имате нѣкаква полза отъ тѣхъ, защото заради него мы ще се отнесемъ и до Царско-то Правителство. Цѣлуваме Вы дѣсница-та и оставаме за всегда

Ваши по духъ

Чеда

1863 на 3-й Ноемврий

Въ Неврокопъ.

Българска Неврокопска община

(Слѣдватъ осемъ подписа, отъ които вече само три сж писани съ грѣцки букви.)

Писмото е адресувано:

Ему Всепреподобию отцу. Неофиту Игумену въ Рилскыя обители

Въ М. Св. Іоанъ Рилскый

9.

Ваше свѣло Любезновозжелѣнное ми Высокопреподобномудрословесіе пакы отеческыи и вседушно Молитствуемъ, и Благоувѣтливо Привѣтствуемъ

„Съ първо и нарочно упитваме за Драгоценното ми Ваше всеблагое здравіе, което Нѣгли прѣмысль всевѣдца Бѣга да ви го сохранява по обѣихъ въ крайнее здравіе, даже и до глубокія старости, пожеланію вашему. ако упитвате за насъ: Благодатію Божію, и молитвами Святаго и преподобнаго отца Іоанна, до сегд днѣ и часа добре сж намираме въ здравіето си, и понастоящемъ пакы Буди воля Божія. Слѣдователно ви изражаваме каквд прѣимамхе нашію Аманетъ посланніи преко Г: Захарія Б: Ха. Гѣрова, обаче на два пѣта, първо прѣяхме 120: те лѣри тур.: и сегд ни писа защо са дошли и оставалите 250: парч.: минцови, понеже сж убойль Г: Хрѣстаки, защо зачудъ даде обрана некоя поща отъ слодѣици, тогѣ рѣди недерзналь сѣте пары отъ еднашъ дагы испрати, хваламу многу разумное створиль затова нешто. нѣе ещѣ несме отъ Г: Захарія прѣяли послѣдните 250: минца, обаче катоса дошли и нѣго, това се брѣи дасѣ катѣ и насъ: това бѣше причѣна щосѣ забавихъ мало щовы абіе неотговорихме на любезнотомы ваше отъ прошѣдшаго 12-и, и сегд катѣ ни увѣдоми Г: Захарія катѣе прѣяль цѣло и здраво понашего назначеніе, нарочно сѣишпимъ дасѣ отговориме, и Вудите спокѣиши ѡ томъ. попремногу ви Благодаримъ отецъ игумене, що прѣимамхе тоя трудъ. войстинну попремногу ны задѣлжавате мои Братѣ, понеже Бѣхмѣ оставали безъ трѣпожь. А вѣлка що ны назначавашъ рѣди Монѣдыте защо рубѣтѣта ныеги ймаме назначеніи 558: парч.: а вѣстегы нашли 549: мѣже и ные да ймаме погрѣшка вброенѣто, амѣже и ные дастѣ погрѣшпиле, понеже йма фандѣцы, и нѣколко стары рубѣта и едно руб.: двѣ, такы и за махмудите, това нешто нешкоди, ѣраса назначеніи. посѣх Нарочно принесете отъ наша страна нашыте молитстенныи поздравленія во общемъ навѣи нашымъ Братія койбы упитвали за насъ: нарочно и ные вопрошавамѣ за всеблагощастното ймъ и всеблагое здравіе.

Господѣ Чорб: и народный Представители, нарочно ны писаха, упитвать ны сосъ Макариѡпольскыи Ако любиме дасѣ премѣстиме въ островъ Халки, и тако дададатъ прошеніе на В: Порта за насъ понеже Святопловдѣвскыи Г. Пайсѣя съ царско йрадѣ премѣсти сж отъ Галиболъ въ островъ Халки, тогѣ рѣди и насъ увѣнвать, задасме заедно, намъ това покѣнваніе нѣмало нени ползува, а най паче отыгше дасѣ умножава трошокъ, анѣ друго. Нѣвию Патрѣархъ сѣсе очекува отъ ден на ден да дойде, това ви сообщаме, а за повыше хѣщете дасѣ извѣстите отъ совѣтничко народныя подрѣбно. Прѣчее остаемъ и желѣи отъ

Господа Бога вашего согубо здравіе. и паки ограничаемъ съ великодушнo терпѣніе, и остаемъ со съ истата си искренносердечна и отеческа признателнос: и окончавамъ:

1863: 8, вѣра 11: ѣзмѣтъ

„Вашего Высокопреподобномудрословсіа

„Весь Вашъ искренносердечни Доброжелатель и навсегда теплый къ Богу Молитственникъ

† Преждебывшии Велесый 'Авсентій

„отецъ игумене Господіне Неофѣте, видиме въ писмото ваше да показуваши негодованіе и неблагодарнос: отнастоящая ваша служба, зашдъ ви непоблува ни душевно ни тѣлесно, зашдъ Мбѣ Драгѣи Брате? нѣкои Братія само глѣдате съ чѣтиры ѣчи, какъ даимсѣ падне това жребче, а вѣе крайно избѣгнувате? нѣе паки исто ви говориме зашдъ ес: вамъ пристойна тая обща служба на противъ ако познавате, зашдъ има Братството верху васъ негодованіе и неблагодарнос: , тогда то завѣси на ваше произволѣніе, и пакъ оставамъ на ваше здраво разсужденіе: —

Имаме многу нещо дави пишеме, обаче съ перд несѣ описува, но само акони поклонѣ всепреблагый Богъ животъ и здравіе дасѣ видиме лично, и тогда дасѣ изразиме за сѣчко нещо щонѣе на сердцецѣто ни, анѣ другѣе: —

Забѣлъжка. Това писмо е адресувано: „Высокопреподобномудрословеснѣйшему родолюбивѣйшему и намъ зѣло Любезновождебнѣйшему и сѣдалному игумену Господину Г-ну отцу Неофѣту въ священныя обители рѣлскія, Всеблагополучно.“

Отгорѣ при адреса, на отвѣдната страна на писмото, Неофитъ е написалъ слѣдното: „въ това писмо пише, какво ѣ прѣялъ и най послѣдните 125 меджидѣта златны и 250 мѣнцове чрезъ Братія Х. Гюровичъ. получено Ноемвр. 10. 1863.

10.

Отвѣтъ Писавшему въ 18 брой на Българска-тѣ Пчела за Монастыри Хиляндаръ, Зографъ и Рыла, отъ А. Богдана. подаръкъ на съотечественници тѣ си за нова година. Врайла, Въ Ромжно-Българска-тѣ Книгопечатница на Х. Д. Ваклидовъ. 1864.

Въ 18-й брой на Вѣстника, *Българска Пчела*, прочитаме съ особенно удоволствіе единъ членъ за Монастыри: Хиляндаръ, Зографъ и Рыла и заедно съ писателя на той членъ ся изпълнихме отъ радость заради неговы-тѣ похвалны и укорителны кратки замѣчанія за тѣя величественны наши Лаври, но отъ друга страна, коги-то зимаме во вниманіе словата му за Хиляндарско предпріятіе, чи Хиляндарски-тѣ отцы ще устроятъ въ Монастыря си духовно училище заради свои калугерчета, таже коги-то зимаме въ разсужденіе и излагаемыятъ отъ него способъ, кой-то е неоднократно испытанъ; то съ всичко наше душевно прискорбіе принуждены сме да кажемѣ, чи негова милость не е вникналъ въ тѣя причины, кои-то могатъ да покажатъ Хиляндарско-то предпріятіе и намѣрѣніе за едно голесловно разглашеніе и чи способатъ, кой-то негова милость предлага, какъ могатъ Отцы-тѣ и да ся учятъ и да изпълняватъ монастырски-тѣ службы, давно е испытанъ и показался невозможенъ.

Зада ся види това ясно и предочно, мы ся зимаеме да му отговориме въ особенности за Зографскій монастырь.

Любезный ни писатель на упомянутый-а членъ ни говори: „За зографски-тѣ кадугеры, можемъ да кажемъ, че тѣ нѣмать нужда отъ народать; тѣ ся имать богаты мушii въ Влашко и въ Бессарабія, кои-то са достаточны да ги прѣхранать, и тѣй они, като нѣмать нужда отъ народать, нѣмать нужда и отъ ученіе. Тѣ трѣба да си глѣдять само душица-та, какъ-то оная мышка въ кашкавала-тѣ, за коя-то споменува една приказка, и да не мыслятъ за міра, за негово-то добро и зло състояніе.“

Да ни быде позволено задѣ кажемъ на писавшаго тѣя редовы, чи негова милость съставилъ е той силлогизмъ за Зографъ, но видися, и погрѣшава въ самы-тѣ му началны слова. — Но до когы-то ни обьясни онъ по кой логическій примѣръ е съставилъ той силлогизмъ, ны ся рѣшавае да го пытаме: аво и най самоличный человекъ има нужда отъ други въ животать си, то таква една Лавра, гдѣ-то стотины человекъци живеять въ едно жилище подъ единъ покровъ и кое-то има различны сношенія съ различны правительства и съ различны народы, какъ може да нѣма нужда отъ други и особенно отъ свой народъ, отъ кого-то тѣя стотины мыслящи существа са произлѣзли на той свѣтъ и ся са съвокупили въ единъ домъ и отъ кого-то той домъ въ найскудны времена получаваль е всекоя помощь и подрѣжка? Не уже ли може да ся представи въ умственный и мыслящій міръ таква една безчувственность? Нека това предоставиме на общій человекскій судъ, а мы да ся обрѣнеме камъ любезнаго ни писателя на тая погрѣшка и да го пренесеме въ прошедшій осьмьнадесятый вѣкъ на островъ Патмосъ зада види тамо зографски ученицы: Анѣима, Агапіа и други, такожде и въ самый Зографъ зада види тамо Порфиоровцы, Арсеніевцы, Ефѣимовцы, Акакіевцы и други знамениты Зографцы и съ умъ, и съ слово, и съ дѣло, и съ возможно-то и нужно-то имъ современно ученіе. Но може да ни каже онъ, чи они са были умны, словесны, дѣльны и учены за себеси и за свой монастырь, а народность-та ни оставили они на страна. Да, по видимому, като не вникнеме въ прошедше-то, може всекій това да го утверди. Но мы пакъ пытаме: Угнѣтенніи отвсегдѣка сиромашкіи наши еднородцы въ страдателно то си състояніе гдѣ получаваха мало-много утѣшеніе? Не въ наши тѣ ли сиромашки Български Лавры? Гдѣ слушаха они писменно и разговорно свое слово въ всяка пълнота? Не въ тѣя ли уединенны отъ вражески очи жилища? Гдѣ видѣха они всякій свой-ственный нимъ Българскій характеръ? Не въ тѣя ли пристанища на народность-та ни и на народна-та ни сострадателность, изъ кои-то е и Зографска Лавра? Тая Българска Лавра, обиколена отвсегдѣка съ другородцы, по просьба на родны тѣ си Славено—Българе не имъ пращаше ли до скоро духовны отцы съ чисто Българско слово и чистосърдечно българско поведеніе? И той бѣдный нашъ народъ и въ живуци въ нея и въ пращаемы-тѣ не видѣше ли чисты еднородцы и сострадатели? Значи, тѣя заслуги на наши-тѣ Лавры за народа си не са нищо спротиву наши-тѣ сега, кои-то мы разглашаваеме какъ кокошка снесенно-то си яйце? Но да попытаме още: Не получаваше ли той подтѣпканъ подъ Гръчко слово и дѣло народъ радость, когы-то му ся читаха Зографски писанія на матерныятъ му языкъ и когы-то тѣя посланія ся заключаваша съ слова: *Славяно-Българская Царская и Патриархеская Обитель Зографская*? Поне тѣя слова не напомнуваха и на той подтѣпканъ народъ за негова народность, за неговы Царіе, строители на Обитель-та и за неговы патриарси? Слѣдователно и Зографцы, и учены-тѣ и просты-тѣ, не са отбѣгнували отъ свой народъ; слѣдователно не са глѣдали само за себе и за монастырска польза, но и они съ съ свои еднородцы, споредъ современны-тѣ си обстоятельства, когы-то было време за радость, ся са радовали, когы то было време за плачь, плакали са, и съ това поддържавали са и народность, и

языкъ, и характеръ народный. Това го казваме и безъ сумнителность го утвърждаваме; понеже съвършено сме увѣрени, чи до денъ денеска не ся е слушало да е служилъ Зографець между народа си на фанариоты за обдиране на народа си за да гълни фанариотски кесии. Зографець прашанъ ли былъ въ Българско население за духовникъ-таксидиотинъ, онъ былъ е съ народа и народъ съ него, и всегда былъ е прогонимъ отъ фанариоты. И това го казваме и го потвърждаваме какъ очевидцы, а не какъ слушатели. Значи, Зографцы не са были чужди отъ народа си; значи, они не са были орудіе противу-народно, а слѣдователно они не са были полезны само за себе и за свой домъ, но чрезъ той домъ они са были полезны и на всички-тѣ еднородцы въ това що искало време и обстоятелства. Настъпило е време да възсіе звѣзда просвѣщенія и образования и надъ българскій горизонтъ въ съвършено народный духъ, Зографски калугери останаха ли невнимателны камъ тая звѣзда? Останаха ли нечувствены зрители, като иматъ богаты муніи въ Влашко и въ Бассарабія, отъ гдѣ-то могатъ да живеять въ доволство? Никогда и никой не може това да каже. Напротивъ, Зографъ попереди отъ други-тѣ наши величественни Лавры намъсли да има въ той духъ учены изъ братство-то си. Не Зографъ ли още въ 1638 година испрати въ Кишиневска семинарія трима млади собратія на воспитаніе, изъ кои-то е и Полянскій Преосвященный Пароеній Зографець? Не Зографъ ли начна поперво да образува своето младо братство по способъ, кой-то ни излага въ вышеупомѣнутый членъ нашъ любезный доброжелатель? Въ това никой не може да се двоуми; защото ученицы-тѣ и сега са въ Зографъ и вонка отъ Зографъ на монастырско послушаніе. За това кой иска по-пространно да знае, нека ся обърне камъ сегашнаго общежителнаго зографскаго Игумена Анеима, а мы тука това, що знаеме, ще кажеме.

Овый Отець около 1845—1846 година, коги то ся връна отъ Аѳина въ Зографъ, съ позволеніе на Зографски старцы събра довольно отъ млади братія и заедно съ опредѣленны-тѣ имъ монастырски службы цѣлы двѣ години ся труди и онъ съ нихъ и они съ него, до гдѣто малко вѣщо вкусиха они отъ първоначалны граматически правила на словянскій языкъ, а не на грѣчкій. Това послѣдно слово казахме, за да покажеме на нашего доброжелателя, чи Зографцы и въ средъ среде грѣчко народность-та си трѣсать и по нея бѣгать и чи они иматъ нужда отъ свой народъ, а слѣдователно и отъ ученіе народно. — Но когато веке можеха да кажатъ и тія млади братія, чи добро е поне това, що читатъ, да разбиратъ, то тогива единъ по единъ и оставиха своего ревностнаго учителя за това, зацо-то внотре въ Монастырь ба тамъ, ба онамо, не имъ оставаше време да ся занимавать само съ едни уроцы. Това беше главна причина, а при нея може да са были и други причины, намъ неизвѣстны. Нѣма ли и Хилиндарско-то намѣрение да пострадае това исто, коги-то примать Хилиндарски-тѣ Отцы способъ; предлагаемый отъ вышеупоминутаго ны любезнаго доброжелателя? Дай, Боже, да му не быде това, но мы какъ опытни въ това, това му предвидиме и му го предказуваме, що-то да могатъ Хилиндарски-тѣ Отцы да му намѣратъ средство, за да не быде това, що стана и съ зографско предпріетіе.

Послѣ това Зографски-тѣ отцы предпріеха да употребать друго подобро средство за да достигнатъ предпріятіе-то си. Они до 1850 година приготвиха мѣсто вонка отъ Монастыра заради училище на млади-тѣ си собратія и, щомъ ся връна въ тая година изъ Московска Академія вышеупоманутый Преосвященный Пароеній, отцы-тѣ му превручиха това мѣсто и позволиха на всичко младо братство, кой желае да иде въ това заведеніе подъ руководство Пароеніево и да слуша отъ него преподаваемы-тѣ уроцы, а Монастырь отвнотре да имъ удовлетворява всички нужны за пища и облекло нужды. И выстгна свято-Георгиевско-то Зографско училище ся испълни отъ млади-тѣ му воспитанники

калугерчета, кои-то съ ревностъ отъ първъ пътъ беа ся завзели за дѣло, но около мѣсяца Іулія 1851 година ся изпразни училище-то отъ младитѣ Зографски воспитанници и самъ Г. Парвѣнїй преселися на островъ Халки да преподава славенскїй языкъ въ Гръчка семинарія за обаюваніе на наши-тѣ простосердечны еднородцы. Обаче тая феверска система не може Г. Парвѣнїй дълго врѣме да стърпи и ся отрече отъ тая феверска примка. Но да ся обрѣнеме на предметатѣ си. И така и това предпрїятіе на Зографскитѣ Отцы остана всуетно. Причини на това може да са были, може и да са не были, това подобръ знае Г. Парвѣнїй, а мы ще си кажеме наше мнѣніе. Първо: всекому е извѣстно, що всички, и старїи и младїи, кои-то дохождатъ въ Монастырь за монашество, дохождатъ само за единъ монашескїй църковный монастырскїй животъ, слѣдователно зада ся привлече такъвъ единъ народъ до едно познаніе на науки-тѣ и ученость, или до научно образование, ся иска голѣмо търпѣніе, голѣмо самопожертваніе и много деликатно обращеніе съ него отъ учителя страна. Второ: въ училище вътре и близу до монастырь има удобность и право да влѣзе всекое младо монастырско калугерче, а при това и секоя безъ всекое способность за наука, но съ способность да прави вътрешни раздоры, междуособны размирицы, зависти и ненависти, а най послѣ и всеобщїй повыкъ върху самага учителя, и всекое такво калугерче го прави и може да прави това подъ видъ на монашеско-то си благочестіе. Ето тїя са наши мнѣнія за опустошеніе на зографско-то Свято-Георгиевско училище, обаче тїя ли са причини на това, или друго, мы не знаеме, но мы знаеме и видиме това, що училище-то нѣма нито учителя, нито ученицы и показваме го за примѣръ на Хиляндарско-то намѣреніе, но пакъ отъ всички душа желаеме да не пострадае и оно какво-то и Зографско-то предпрїетіе, и да ны разувѣри въ наши-тѣ убѣжденїя, ако и да не са оцѣ нито замислили Хиляндарски-тѣ Отцы да туратъ въ дѣйствиѣ разгласенното имъ мнѣніе.

И така Зографски-тѣ отцы като съвършено ся увѣриха, чи не е възможно да има училище за млади-тѣ имъ калугерчета нито вътре нито близу до монастыря, останаха ли они доволны да иматъ само богаты доходи отъ Влашко и Бассарабія безъ воспитанны братїя? Вышеупоменути любезный ни писатель съвършено погрѣшава въ това. Напротивъ, Зографски-тѣ Отцы и вътре въ монастырь частно, по возможность-та си, и вонка приготвяватъ братїя достойны и за монастырскїй и за общественный животъ. Они иматъ такива млади отцы и во общо-то святогорско училище, иматъ и въ Россїя въ Московска и въ Петербургска Академіи.

Послѣ това кой може да каже що зографски-тѣ калугеры са мыслили и мыслятъ, чи не са имъ нужны и потребны учены братїя? Зографскїй Монастырь вистина нѣма нужда за таксиды, кои-то онъ давно самоволно отфрѣли отъ себеси зада не безпокой еднородцы-тѣ си подобно на други, но останалъ ли е подолъ отъ други-тѣ доброжелатели на народа си и на всячко чело-вѣчество? Зада обясниме това по открыто, мы ся обръщаме камъ современны намъ дѣйствїя и пакъ пытаме: Кой беше единъ отъ главны-тѣ двигатели въ 1842 до 1845 година зада стане сегашный преосвященный Иларїонъ Макариуполски (Преславскїй) не само владыка, но и митрополитъ Търновскїй? Не беше ли Зографецъ, извѣстный старецъ Викентїй, кой-то и на смертний часъ съ жалостъ предаде духъ свой, понеже не видѣ съ тѣлесны очи изпълненіе на неговото и на народно-то желаніе? Кой ся завзе поперво, споредъ сила-та си, исторически да изложи и обясни българско-то Іерархическо право? не Зографецъ ли? Кой пробуди народность-та въ Полянски, а отъ тамо и въ Неврокопски жители, не Зографскїй ли отцы и воспитанници? Кой беше побудитель и причина зада ся яви и основе българско училище въ Кукучь, тамъ, гдѣ-то може тысящи години не ся е слушало българско писменно слово? и кой потресе фанариотизмъ въ всички солунска Епархїа? не зографски ли

отцы и воспитанници? И сега въ дѣйствието на гражданы-тъ Велешки и на жители-тъ Дебарски не ся ли яви нѣкоя мисль за това отъ нѣкого си Зографца? Въ това мы не токмо не ся сумняваме, но достовѣрно и сознательно го утвърждаваме. Може ли да отфрѣлиме участіе-то на Зографски-тъ отцы и воспитанници и отъ Скопянски-тъ дѣйствія противу фанариотина си? И тука сознательно това приписуваме на твѣя родолюбивы отцы и нивакъ не отфрѣляме нихно-то участіе и отъ Охридско-то дѣйствіе за открытіе на народно-то си българско училище. Послѣ всичко това принуждены сме да кажеме и това, че коги-то Болградски-тъ колонисти бѣгаха да утвърдятъ отъ Молдавско-то правителство колониски-тъ си правдины, и тука Зографець бива участникъ на единородцы-тъ си, и тука онъ между свои-тъ единородцы проповѣдува за народно-то добро и польза, внушава смѣлость на свои-тъ единородцы да си подтвърдятъ наредбы-тъ и правдины-тъ на централно-то си училище, и самъ бѣга на всекаде за укрѣпленіе на твѣя наредбы и правдины, колку-то му было возможно и колку-то му позволявали обстоятелства. Значи, и тука Зографцы не оставатъ нечувственны камъ добро-то и полза-та на свои-тъ единородцы! И въ това нѣмаме нивакво сумнѣніе. А освѣнь всичко това, що казахме до сега, мы нѣма да ся посраиме, ако поканиме нашего вышеупомянутаго доброжелателя зада иде и въ Зографъ да види духатъ и на тамошны-тъ нѣколку воспитанни и на найпросты-тъ Зографски българи-отцы, а мы тука пакъ ще кажеме това, що сме видѣли. — Тѣя отдалеченны отъ свѣтъ и отъ народа си отцы, коги-то видятъ у себе си каквого да е своего еднородца, и млады-тъ и стары-тъ, послѣ искренно-то любовно приманіе, отъ всичко поперво го пытать за народно-то добро и теглило и за радостно народно извѣстіе ся радувать, а за скорбно-то скорбятъ и воодушевляють своего еднородца-страдаца. Значи и тука еднородны-тъ ны Зографски отцы, като познаватъ що е добро и полезно за свои еднородны братія, не си глѣдатъ само душица-та си, какъ-то оная мышка въ кашкавала, но они каквото тука въ това отдалечено отъ народа си мѣсто, така и вонка, незамѣтно отъ всеобщы очи, безъ разглашеніе, безъ публикація за суетна похвала, колку-то имъ е возможно и колку-то имъ позволяватъ съвременны обстоятелства, и словомъ и дѣломъ исполняватъ долгъ свой и камъ своя душа, и камъ своя къща, и камъ добро-то на свои-тъ съотечественници, а освѣнь това они не забравятъ и за добро-то на всячкій миръ.

И така като изложиме тука зографски-тъ училищны предпріятія за братство-то си, нѣмаме ли право да кажеме на вышеупоменутаго любезнаго ни писателя, чи хилиндарско-то намѣреніе есть и ще остане едно токмо голесловно намереніе? Имаме; но отъ всячка душа желаеме да остане наше-то право недѣйствително; послѣ изложено-то за дѣйстви-та на Зографски-тъ отцы и воспитанници пакъ пытаме: кой може да каже, чи они не щатъ ученіе и чи они не съчувствуютъ, нито състрадаватъ на свой народъ, коги-то го глѣдатъ подъ фанариотско ярмо и отъ всегдѣка и отъ всички онеправданъ? Но при това коги-то видятъ въ него несогласіе, разномысліе и нееднодушно дѣйствіе противу твѣя едновѣрны вѣчны врази неговы; то що могатъ они да учинатъ по выше, отколку-то да са заплаканы зрители и подъ черно одѣяніе да преклоняватъ колѣна свои предъ Всеумдраго, Преплагаго и Трїединого Бога, зада умудри, зада ся умилостиви и зада съедини той нещастный народъ въ еднодушіе, въ едномысліе и въ еднодѣйствіе противу твѣя свои врази така, що-то чрезъ вѣрность-та си и чрезъ покорность-та си камъ доброжелателнаго си Царя Султана и камъ Негово доброжелателно Правителство да може и онъ еднажды за навсегда да каже: азъ съмъ рая на Султана, но нѣсмъ робъ на фенерь, нито на фанариоты; съмъ чадо на една Православна Христова Церковь, но имамъ пастыри и учители свои еднородцы сострадатели и покровители мои? На що чекать тѣя наши смиренни Лаври! На, що желаятъ они!

И тогива кой може да каже, чи Зографски-тѣ отци не ще принесатъ макаръ една лепта и отъ свое-то богатство на всеобщій българскій жертвеникъ? Кой може тогава да ся сумнява, чи и три-тѣ тѣя смиренни Лавры наши не ще кажатъ съ радость: на, тебѣ, милый народе, и чловѣцы достойны и възможна жертва на твой всеобщій жертвеникъ?

Но казвать и ще кажатъ мнозина, чи тѣя наши Лавры и сега могатъ да жертвувать за народна полза и за приготовленіе на помногочисленны достойны чловѣцы отъ свое-то си братство. Да, и ми това го казваме и го желаеме, но го искаме, и го желаеме ето какъ: Първо, да ся отдалечи всекое на това препятствіе, кое то бѣва отъ злобны-тѣ клеветы предъ мудро-то и доброжелателно-то ни Султаново Правителство, кои-то клеветы фанариотско-то духовенство ежеминутно блюва предъ това правителство за всеобщій нашъ вредъ. Второ, послѣ това, смѣло тѣя три Лавры наши да ся съгласатъ, да ся съединатъ въ едно намѣреніе зада внесе всекою заведнажъ на единъ купъ по една възможна сумна и да съставятъ единъ достатъченъ капиталъ, а послѣ това да избераатъ едно поудобно и по полезно българско училище, какво-то е сега новоустроимо-то въ Солунъ, заедно съ мірски-тѣ му тамошны Епитропы да туратъ и отъ себеси за епитропъ едно духовно монашеско несвоекорыстно лице, кое-то може да быде и управитель на това училище и преподаватель на църковны-тѣ науки, кои-то са всема нужны и полезны за нашъ още просто-сърдечный народъ и, като свържатъ они училище-то съ единъ добръ уставъ и наредба, тогива всекою отъ тѣя Лавры да испраца тамо на ученіе и образование истинно-ревностны-тѣ и истиноспособны-тѣ и съ добръ характеръ млади калугерчета, кои-то ще могатъ да привлечать камъ свое-то си званіе и отъ мірски-тѣ си соученицы. Чрезъ таковъ единъ способъ, мы сме убѣждены, чи въ мало време мы можеме да достигнеме всичкѣи, и мірскѣи и духовнѣи, цѣль-та, зада имаме и гражданы образованы, и калугеры просвѣщены, и священники достойны за нѣхното имъ званіе. Ето що и какъ желаеме и искаме мы да жертвувать наши-тѣ Лавры, а не, само да жертвувать, пакъ полза да не видиме, или ако ни са показва нѣкакъва, но такава полза, коя-то бѣва повыше частна, лична.

Ето това е наше мнѣніе и желаніе, а кой любородецъ — Българинъ има по добро за това нѣщо мнѣніе и желаніе, то нека ни го изложи и нека научи наши-тѣ Лавры.

Край.

Забѣлъжка. Тая брошурка е печатана на форматъ четвъртина на 8 страници, отъ които първата носи заглавието, втората е бѣла, тѣй че текстътъ захваща на трета страница. Тя се посочва отъ г. А. Теодорова въ неговия „Български книгопись. Дѣлъ първи“ на стр. 26., обаче заглавието тамъ не е точно прѣдадено съ неговия истински правопись. А. Богданъ е псевдонимъ на атонско-зографски Натанаилъ Стояновичъ.

V.

Обявленія за издаване на църковни книги.

1.

Обявленіе.

Всепреподобнѣйшии единорѣдни наши, Игүмени, Архіандрѣте и Проигүмени Болгарскихъ Монастырѣй, со съ всепреподобнѣйшими исповѣдники градѣвъ и Благоговѣнѣйшими священники, оучители и всѣмъ собраніемъ Христѣвы Църкве!

Отъ много време оувѣщаваѣ ны нашите единорѣдни що дождатъ изъ нашето Отечество оу Влашко по торговія, да извадимъ понуждните церковны книги на Псалтика. Сирѣчь: Осмогласника Воскресень (Анастасиматара) сичкѣ, сосъ положи Господи, или съ една рѣчь сичко що се пое въ недѣля. Сосъ него наедно и толкованіето на Фалтиката (Теоритикѣто), безъ което севоѣ псалтъ е безъ очи. Като извадимъ сегѣ тыя двѣ книги на свѣтъ, Бѣгу помагѣющу, ще извадимъ и други що сѣ понуждны Церкве, за да оукрасимъ и нѣе нашите церкви, и да поемъ по двоїца или по тройца наймалку отъ страна, каквѣто славатъ Бѣга и другите православни народи и Грѣците фанѣха да обѣкнуватъ днесъ: и така се церквата оукрашава, и челоуѣцѣте стоятъ со сладость и слѣшатъ гѣнието Божіе: а товѣ гѣнието да воведѣмъ и нѣе въ нашите церкви, трѣбува да приведѣмъ на наша назѣкъ книги на псалтика, каквѣто и другите назѣцы, тогѣ ради като приимете обявлѣніето, аки столпѣ церкве, сѣже глава Христѣсъ по Апѣстолу, а Вы послѣдователи и снаслѣдници Христу, потщитесь написати честная наша имена въ книзѣ Христовѣй невѣсты, ѣже естъ Церковь, оукрашаваѣ ю ѣмене ради Христовѣ, понѣже и самъ ѣ возлюбѣ и распѣся еѣ ради.

Цѣната на двѣте книги се опредѣли 40 гроша. Като си пишете имената кой за колку ѣска, ще дадѣте и половината парѣте, или 20 гр: а другите 20, кога приимете книгите. Имената и парѣте ще испратите на Букурѣщъ до г: Михайла Поповича Комисіонера, здравствуйте.

Букурѣщъ. Ноѣмвриа 14. 1841.

Издѣтели

Хр: Х: сичанъ Никѣловъ.

Никѣлай Триантафиловъ.

Замъ тѣжка. Това обявление е напечатано съ цѣрковнославянски бѣкви на едната страна на единъ листъ.

2.

На 15. декемвриа 1856. година издава отъ Цариградъ пакъ съ цѣрковнославянски бѣкви обявление нѣкой си Х. Ангелъ Јовановъ, Селвѣвецъ, дѣто захваща така:

Вземамъ честь да Вы извѣстѣ за изданіето на една Церковна Болгарска Музѣкѣа (псалтика), подъ заглавіе **Цѣтници**, или Цѣвтособраніа. — Неѣ преведе и напечати въ кратцѣ Г. Николай Триантафиловъ, на 1847 въ Букурѣщъ, сирѣчь: Глѣдало-то, Воскресникѣтъ и вечероутренна-та Книга, но незнаѣ защо толко въ кратцѣ оконча Литурѣгѣа-та, коѣ-то е нуждна презъ всѣчка та година, почти и на всякъ день когато има литурѣгѣа? За това и азъ подѣканѣнъ отъ родолюбивы нѣкой пѣвцы, и предирѣяхъ да ѣ убогата и дождна отъ Грѣческа-та, сосъ всѣчки-те долоназначени нуждни пѣсни. . . .

Слѣдъ това авторѣтъ на обявлѣніето подканя да се запишатъ спомощници на съчинѣніето му.

3.

Обявлѣніе.

Оудалѣнъ ѣ болгарѣата оужѣ ѣ много годѣны, и пощѣ се намерувамъ тѣка въ Цариградѣ, ѣко и престѣналъ бѣхъ да живѣя въ сердца ѣ оустѣта на болгарѣте, въ коѣхъ то нѣкогда тогмо съ похвалѣ разбѣсашѣсе ѣмето ми, пакъ се оутѣшавахъ, защѣ знаѣяхъ чѣ живѣя ещѣ въ благородните дѣшѣ на нѣкой прѣятѣли болгарѣ, на коѣто ѣко ѣ не чѣсто, а то понѣ по нѣкой пѣтъ виждахъ изъ писмѣта ѣмъ ѣскренната ѣхъ камѣ менѣ любовь. Но защѣто се

Ѣ нѣкое време ѣ заборадино бѣше ѣмето ми въ болгаріята, не 'е грѣшка на болгарете, но мой собствена, който се закрѣхъ Ѣ 'Очите ѣмъ не токмо съ лице, но ѣ со слово ѣ дѣло. Но понѣже виждамъ, какъ повседнѣвно растѣ родолюбната рѣвностъ на поболѣмата частъ Ѣ болгарете, зарадъ народното просвѣщеніе ѣ дѣшевното благообразованіе на чадата си, восхицавамъ се дѣхомъ, ѣ благодарѣ творца, който всѣчкото строи въ своето си време, оубѣдихъ се да излезна като ѣзъ задъ завѣса, ѣ да се покажа пакъ на болгарете съ нѣщо полѣзно. Того ради сега со заведеніето на нова Славено-болгарска Тѣпографіа тѣка въ Цариградѣ, зарадъ доброто начало възнамѣрихъ, да издамъ 'една духовна ѣ оутѣшителна кнѣга. 'Акаѣостъ живонѣсному грѣбу гдню. зарадъ дѣшевната полза, ѣ оумиленіе всѣкому сѣну православныя востѣчныя цѣркве. Кнѣгата ще бѣде оукрашена со съ еднѣмъ Сбразъ святаго ѣ живонѣснаго грѣба, ѣ ще се тѣпѣса на чѣста хартіа со съ тѣя ѣсты слова, съ който 'е ѣ това ѣбъявленіе, ѣ повѣзана съ добра повѣзка, ѣ цѣпната 'ей ѣспредѣлѣвасе грѣша ѣсамъ, въ чѣста текуща Цароградска монѣта ѣ ще се платѣ напредъ на прѣятелите ми, до койхъ то испровѣждамъ настоящото ѣбъявленіе. На 'едно со съ вышшереченната кнѣга, ще се тѣпѣса такожде ѣ друга. Поученіе свѣтителское къ новопоставленному 'Герѣю. съ подобна хартіа ѣ слова, кнѣга весма поучителна ѣ полѣзна, наипаче на свѣщенниците, на който цѣпната ѣспредѣлѣвасе грѣша два, въ чѣста монѣта, ѣ ще се платѣ такожде напредъ на вышшереченныте прѣятели.

зарадъ това ѣ молимъ всѣчките мѣ прелюбѣзныте болгаре, рѣвностныте сѣнове любѣзнаго 'стѣчества, да се собѣдате малко, ѣ ѣтресатъ сонъ невѣжества Ѣ 'Очите ѣ Ѣ сердцѣта си, да возлюбятъ кнѣжеството ѣ просвѣщеніе, ѣ оутѣшатъ, печѣлната си мѣйка болгаріа, да ѣнематъ поношеніето нейно, ѣ покрѣятъ 'ей Ѣ сосѣдныте други ѣзыци навлечѣнныятъ стѣдъ, ѣ тако ще ѣблагорѣдѣтъ сердцѣта си, ѣ ще оукрасятъ животѣтъ си на слава бѣжѣа, на чѣсть рѣда, ѣ на похвала 'стѣчества. Того ради ѣ прѣпорѣчавамъ се на всѣкого родолюбца ѣ благоговѣйнаго читѣтеля, да се подѣше всѣкій на рѣченныте двѣ кнѣги, ѣ взѣме по 'една, двѣ, ѣли помноко, като да оѣскоримъ ѣ ми на изданіето ѣмъ, ѣ испровѣдимъ ги до Воскресеніе хрѣстово всѣкому. 'И оубѣренъ самъ, какъ всѣкій ще покаже зарадъ тѣя двѣ кнѣги голѣмо оѣсердѣе, ѣ оѣдовѣлствіе, съ коѣто щѣмъ се ѣбодри ѣ ѣзъ, да издамъ подиръ тѣхъ ѣ друго нѣщо, шѣ то ще послѣжи болгарскому рѣду на 'особна полза, ѣ съ помощъ бѣжѣа ще стѣри, да трудѣте мой, ѣ дѣло рѣкъ мойхъ ѣстанѣтъ нѣкогда на болгарете вѣчно воспоминаніе, на мойта камтѣ нѣхъ любовь ѣ предѣнностъ, ѣко ѣ несамъ сѣалъ млекѣ на болгарската мѣйка. 'И това нѣрно ѣбѣщанамъ, зашѣ новозавѣденната тѣка подъ моймъ настоянѣемъ Славено-болгарска Тѣпографіа, ще ми даде на това всѣа способна лѣгкостъ. На коѣнецъ съ надежда Сбпача ко ми ѣ оѣсерднаго наклоненіа ѣ любѣе, ѣставамъ за всѣгда.

на любѣзныте мѣ болгаре,

Оѣсердный всѣкаго бѣга желѣтель,

Константинъ 'Сгнѣновичъ.

Въ Цариградѣ 1 'Іаннуаріа 1842 гѣда.

Забѣлъжка. Това ѣбъявленіе е напечатано съ цѣрковно-славѣнски букви на едната страна на еднѣмъ листѣ въ двѣ колони.

4.

Ѣбъявленіе.

Всѣмъ благоговѣйнымъ цѣрковникамъ, духовнымъ же ѣ мѣряннымъ знаѣ добръ, чѣ Ѣ прѣди нѣколко лѣта начна да се празднува съ велико благоговѣнѣе

по сѣчка болгарѣа лѣтната пѣмѣтъ свѣтѣго свѣщенномученика ѣ чудотворца харалѣмпѣа¹⁾ магнисѣйскаго, въ 1 ѣ денѣвъ Февруарѣа мѣсеца праздуемаго, каквѣто се праздува ѡдавна ѣ по сѣчка грѣцѣа. Но грѣцѣтъ защѣто ѣмѣтъ слѣжбата му въ минѣатъ сѣ цѣла, за товѣ ѣ праздуватъ въ цѣрква торжѣственнѣо праздникѣтъ му: мѣ же понѣже смѣ лишѣни ѡ совершѣна слѣжба сегѣ свѣтѣго, за товѣ кога доспѣе лѣтната му пѣмѣтъ, немѣжемъ да сѣ направимъ праздникѣтъ торжѣственнѣо, защѣто немѣмамы цѣла слѣжбата му, нѣтъ въ минѣатъ цѣрковнѣи, нѣтъ ѡсобнѣо на нѣкоя Фулѣада. за тѣя оубѣо причѣна превѣласѣ 'е слѣжбата му ѡ грѣцѣскѣятъ минѣи сѣ мѣла вечернѣа, велѣка вечернѣа, сѣ паремѣтъ, литѣтъ ѣ стѣховнѣтъ: ѣ оутреннѣята, сосѣ сѣдалнѣтъ. сѣ трѣ канѣны, 'едѣнѣ богорѣдѣченнѣо, ѣ двѣ свѣтѣго. Слѣдѣ ѣ. пѣснѣ ѡ пробѣогатъ сокращѣннѣото житѣе свѣтѣго, на просто—болгарскѣи, ѣ сосѣ хвалѣтелнѣтъ стѣхѣры. Слѣдѣ слѣжбата парѣвлѣисъ свѣтѣму, поѣмнѣи во врѣмѣа мѣра (чѣмѣ,) превѣденнѣо ѡ грѣцѣскѣятъ сѣназарѣстѣ, рѣзнствующѣо ѡ 'оногѣва, шо 'е сочинѣннѣо ѡ Г. Х. П. ѣ слѣдѣ канѣнатъ молѣтва къ свѣтѣму. Послѣдѣи же всѣхъ приложѣисѣ ѣ прострѣннѣото житѣе свѣтѣго, ѡ славѣнскѣи на просто—болгарскѣи сѣ прилѣжанѣемъ превѣдено. Тѣя оубѣо слѣжба понѣже 'е нѣжднѣо ѣ намъ да сѣ ѣ ѣмѣмы, ѣздаватъ сѣ тѣпомъ, благословѣнѣемъ и дозволѣнѣемъ Патрѣаршескѣимъ ѣ Сѣнодалнѣимъ свѣтѣя ѣ велѣкѣя хрѣстовѣа цѣркѣе вѣстѣчнѣа, со словѣа чернѣи ѣ червѣнѣи, ѣ сосѣ тѣпъ ѣ харѣга чѣста, каквѣто 'е товѣ ѡбѣвлѣнѣе. за товѣ ѣ недѣстѣва прочѣе нѣщо другѣо, но сѣмо спѣмоществованѣето сѣнихъ, коѣто ѣмѣтъ благоговѣнѣе къ свѣтѣму. 'А наипѣачѣ мѣже да спѣспѣшествуватъ на товѣ цѣрковнѣтъ 'епѣтропѣи, свѣщеннѣицы, ѣ 'еромѣнаси, коѣто трѣба да дадѣтъ добрѣ примѣрѣ на такѣво дѣло, за да возрастѣва любѣвъ ѣ благоговѣнѣето на всѣте правослѣвнѣи чѣада, коѣто пакѣ трѣба да прилѣгатъ слѣхъ на пѣстырскѣи душѣполѣзнѣи позѣванѣя. ѣ защѣто не 'е такѣва кнѣга, кѣтъ да сѣ оупѣотребѣи ѣ въ оучѣлищѣата, за товѣ нещѣ сѣ напечатѣтъ по вѣше ѡ 1000. кнѣги. Но нѣгли бы сѣ намѣрили по болгарѣа помнѣго ѡ 1000 къ свѣтѣму благоговѣнѣи души. за товѣ ѣ ѡбѣвлѣемъ на всѣкого правослѣвнаго, чѣ трѣба по скѣрѣо да сѣ пѣмѣтъ на рѣченнѣата кнѣга, ѣ ѣспрѣятъ честнѣтъ сѣ ѣменѣа до насъ, за да сѣ препѣшатъ на чѣсто, ѣ ѣспрѣятъ въ тѣпографѣята, ѣ такѣо да сѣ начѣе ѣ печѣтанѣето. Кнѣгѣата ще стѣне ѡ 12 табѣлѣи, ѣ всѣкѣи табѣлкѣ ще бѣде ѡ двѣ листѣа, на подобѣето каквѣто са ѣ прочѣтъ ни цѣрковнѣи кнѣги, минѣи, 'осмогласнѣкъ ѣ проч. ѣ ще бѣде оукрашѣна въ началѣ сѣ 'едѣнѣ ѡбразѣ свѣтѣго харалѣмпѣа. 'А цѣвнѣата 'ей ѡпредѣлѣватъ сѣ грѣша 12. прѣсто повѣзана. ѣ товѣ такѣо быстѣ, за да сѣ ѣ подвѣже послѣ всѣкѣи вѣи кѣкѣто 'обѣча. Но понѣже случѣисѣ нѣкое ѡскорбѣнѣе на спѣмоществоватѣлѣтъ ѡ такѣи спѣмоществованѣя: за товѣ ѣ не принуждѣвамъ нѣкого да принѣсѣ ѣспѣрвѣомъ спѣмоществованѣето, тѣкѣо да сѣ подѣше всѣкѣи ѣметѣо сѣ, ѣ ѣспрѣти чрѣзъ прѣятѣлѣте мѣ, до коѣхъ то ѣспрѣщамъ настѣющѣо ѡбѣвлѣнѣе, трѣба 'обѣче гдѣто бѣде товѣ, цѣвнѣата да сѣ собѣре, ѣ да сѣ превручѣи на нѣкое почтѣннѣо лицѣ, ѣ кога то прѣѣме кнѣгите, тѣя чѣсѣ да прѣдадѣ достѣиностѣо за кнѣгите заплащѣнѣи. ѣ такѣо препорѣчѣисѣ на любѣвъ Вѣша ѡстѣвамъ на всѣгда,

Вашѣ.

прѣвѣрженнѣишѣи

Рѣино Пѣповѣчѣ

Тукѣ стоѣ печѣтъ
сѣ букѣвтѣ

Забѣлѣжка. ѡбѣвлѣнѣето е напечатѣно сѣ цѣрковнославнѣнскѣи букѣви на еднѣа стрѣна на едѣнѣ листѣ въ двѣ колѣни. То прилѣча вѣнкашнѣо на ѡбѣвлѣнѣето на Огнѣновичѣа и е печѣтѣно въ сѣщѣата печѣтнѣица.

¹⁾ Тукѣ е прѣбѣавѣно сѣ рѣкопѣсѣ отгорѣ: ѣкнѣа.

5.

Обявление.

Като глѣдамъ, чи българска-та словесность яко много е оскудна, какво то отъ всякаквы свѣтски и духовны учебны книги, тѣй вообще и отъ всякаквы други нравственно-поучителны и исторически списанія, за благо разсѣдихъ и предпочетохъ да принесж и азъ, като Евангелски-тѣ двѣ лѣпты, на мои-тѣ соотечественници, Българе, еднж духовнж учебнж книгж, подъ заглавіе: „*Православно исповѣданіе на соборна-та православна вѣсточна църква*“. Отъ само-то наименованіе на тая книга всякой може да разумѣе и съдържаніе-то ѝ, за това и почитамъ за лишно пространно за неж да говорж, колко е, сирѣчь, полезна и необходимо нужна общо за всякого Християнина, особенно за българско-то Духовенство, и преимущественно да ся преподава въ училища-та; като кажа: тая книга въ Руссіж ся почита за единъ отъ главны-тѣ учебны предмѣты, и ся преподава во всички-тѣ Семинаріи и въ други учебны заведения. Кратко да рѣкж: тя пространно изяснява и просто тълкува всичко онова, което ся касае до изученіе и знаніе на вѣрата ни, като подробно ся отговарж на задаваеми-тѣ въ неж въпроси.

Споредъ величинж-тж на книга-та цѣна-та ѝ ся опредѣлява по 12 гроша, за които пары изъ-напредъ ли, или за слѣдъ получваніе-то и да останатъ да ся даватъ, то за това и азъ самъ незнаж що да кажа? (!) като глѣдамъ, чи до сега (въ продълженіе на 4 години) колко то обявленія-та ся преминавали чрезъ ржцѣ-тѣ ми, и тѣй, и инакъ, останахж почти се безъ успѣхъ — и слѣдователно обявляеми-тѣ книги немогахж да излѣзжтъ на свѣтъ, което, за всеобщо сожалѣніе, происходитъ отъ това, дѣто чи нашитѣ почтени Българе, като іоще немогахж да уцѣнжтъ ученіе-то, колко е неисказанно добро нѣщо, и какви благодѣтелни плодове ся раждатъ отъ него, глѣдатъ хладнокрѣвно, и удивително какъ много необычатъ да вспомагатъ за издаваніе на книги, на кои-то отъ прочитаніе-то чловѣкж може да си просвѣти умъ-тж и сѣрдце-то, и да ся убогати съ многовидны понятія и многообразны свѣдѣнія (знанія). Невѣжество-то и простота-та, които царуватъ въ любезно-то наше отечество Българіж, на много добри и общополезни дѣла много припятствуватъ. Български-тѣ книгоиздатели като останаха въ недовѣріе, за да искатъ изъ-напредъ спомоществованіе, то за това и азъ оставжмж за послѣ, кога то си получи всякой книгж-тж, а колкото да ся спомогне малко нѣщо за най-нужны-тѣ харчове, молж всякого при подписваніе-то си да благоизволи да даде изъ-напредъ само по два-та гроша. — Всякій, кой то ся называва Православенъ Християнинж, като чи е длъженъ да ся подпише за да придобые таж поучителна и душеполезнж книгж: защо то кой може да ся отрѣче отъ да неще да знае вѣрж-тж си?

Вездѣ, во всякой градъ или село, молимъ ученолюбиви-тѣ и благомыслители-тѣ да ся потруджтъ и да ся постаражтъ за да събержтъ нужны-тѣ спомоществователи, и списки-тѣ на почтени тѣ имъ имена незабавно можтъ да испращатъ въ Габровско-то училище до издатель-тѣ. Като оставамъ съ пълна надеждж,

желаж Ви здравіе

1-й Декемвр. 1850.

Цариградъ.

Илія Грудовъ.

Забѣтка. Обявлението е напечатано съ обикновени букви на едната страна на единъ листъ.

VI.

Р а з в ѣ д.

1.

Иже по всѣду сіяюще и вселенную просвѣщающе Пресвященнѣйшіи и словеснѣйшіи Митрополите, Пречестнѣйшіи и Боголюбивѣйшіи 'Архїеніскопи же и 'Епископи, Благоговѣннѣйшіи Щенници, Хрїстолюбивіи Хаѣи, Благородніи Чорбаѣи, честніи Старцы, всепочтѣннїи терговцы, всечестнїи епїтропи церковнїи и клирицы всякія епархїи, Благопотрѣбнїи занаятлїи Протомайстори же и майстори всякаго чїна и художества, трудолюбивїи земледѣлцы и овчаре, и прочїи вси Благословеннїи Хрїстіане, оученицы Хрїстовїи по Благочестїю, и сїни Божїи по Благодати. Мы всемиреннїи отцы священныя обїтели рылскїя всеприлѣжно молимся къ милостивому Бѣгу, ꙗко да съ молитвою Святаго и преподобнаго отца нашего 'Іоанна, здравствуете вси и спасаетеся ѿ Гбсподѣ на многая и премїрная лѣта.

Добрѣ оубо и злѣло похвално єсть, Православнїи Хрїстіане, да исполняютъ Благочестївїи заповѣды 'Евѣнгелскїя, творѣще милостыню къ нищымъ. Сїя бѣ єсть, ꙗже творїтъ милующыя да оублажаются ѿ бѣга, Блаженнїи милостивїи, рече, ꙗко тїи помїловани бѣдутъ, сїя, и множество грѣховъ покрываетъ, и дѣшу ѿ смерти избавляетъ, наипаче же єгда даєтся и ѣстошаваетеся Божїимъ цѣрквамъ и священнымъ монастыремъ. Не невѣдомо оубо єсть и вамѣму Благочестїю, како судбами ѣмїже вѣсть бѣгъ, случїся и ѣзгорѣ въ прешедшаго Гѣда Славнїи нашѣ монастырь Рылскїй, єдина слава ѡставшаяся ѿ древныхъ Прародїтелей, и Прѣотцевъ нашихъ, всему Славеноболгарскому нашему народу похвала и просвѣщенїе. Сегѣ обаче милостїю Божїєю и ходатайствомъ и настоянїемъ ѡбщаго нашего отца и Благодѣтеля святѣйшаго Патрїарха, надѣющесе же и по премногу оуповающе на помощъ вашу хрїстіанскую, паки почѣхмѣ да правїме со всякимъ всеусерднїмъ прилѣжаємъ священнаго нашего Монастыря, такожде и нова велика цѣрква, щѣто жемѣхмѣ ѿ толку Годїны, сегѣ сподобїхмѣ и почѣхмѣ даи правїме со всякимъ ѣзрїднїмъ и подобающимъ оукрашенїемъ, каквѣто да стане и она славна, прекрасна и подобна спрѣтї Монастыро, преизрїдна же и превосходителна собѣ секаквы Благолѣпїета, ѿ секаквы другї монастырски оукрашенїета. Но повѣже дѣло славно и преизрїдно начася дасѣ прави во славу Божїю, и въ прославленїе оубѣднїма 'Егѣ святѣго и преподобнаго отца 'Іоанна, въ похвалу же и просвѣщенїе всему Славеноболгарскому нашему народу, и ѣждывенїета и хѣрчове гулѣми и тѣшки, тогѣ радї и прилѣгаємъ нїнѣ къ милости и помощї вевдѣ Благочестївныхъ и православныхъ Хрїстіанъ. И сѣ ѣзбрѣвше посылаємъ ѿ собѣра Братїй преподобнѣйшаго проїгумена кѣрѣ 'Іеремїа, ꙗкоже мужїи честны и священнолѣпны. Прїимїте оубо ѣхъ Благословеннїи Хрїстіане по обїкновенному и милостивому вамѣму Благонравїю, и номозїте ѣмъ со словомъ и дѣломъ всяки прѣтїву сїлїи своей писуїте же и честнаѣ ваша ѣмена, въ парусїю, въ сарандари и прѣѣси: и ꙗще ктѣ ѣмать нѣкое посвященїе монастырю илї цѣркви, священнаѣ ѡдѣжда и епїтрахїлѣ, илї церковнїи нѣкїи сосѣдѣ, илї каковѣли бо вещь церковна илї монастырска, то и онаѣ да дасть прѣдреченнымъ Братїямъ, и да ѣпїшетъ ꙗже ѣмать свой ѣменѣ живѣя и мѣртвая, дасѣ помянѣватъ вѣчно во священнѣи нашѣи обїтели. Прїзовїте же ѣхъ и въ честнїя ваша дѣмы, да ѡсвнцѣаютъ вамъ водѣ, съ честнїмъ крестѣмъ и со святїи мѣщи, ꙗже сѣуть часть святѣго сценномученика Харалѣмпїа и части святѣго мѣченика Мїны, и святѣго мѣченика 'Агаѣангѣла и стѣхъ Беззеребренниковъ, и по всеблагѣму вамѣму обїкновенїю подарїте ѣхъ милостивею Богатѣарно: ꙗко да съ такимъ вашимъ Благотворенїемъ дѣло сїє начѣтое святѣе и Богопрїятное возмѣжетъ совершїтїся, кѣе бѣдетъ и послѣдорѣднїмъ чѣдомъ вашимъ во оудив-

лѣніе ѿ воспомяніе, ꙗко во время вашого такоубе дѣло славно свѣто ѿ Богоугодно начаса ѿ совершїся, ѿ по достойнїю ѿ наслѣдїю ѿтцѣвъ своїхъ, васъ всеблагосердїныхъ предстоителей ѿ милостивыхъ помоществователей ѿ оны вкупѣ съ вами славитися бѹдутъ вѣчно. ѿ тако Благословеннїи Хрїстіане да помогнете щедро ѿ Боготдарно священному нашему Монастырю, ꙗкоже нови ктїтори ѿ Благодѣтели, дасѣ поменуvате вѣчно, ѿ да прїимете многосогубїе воздаянїе ѿ Бѹга. 'Егоубе Благодѣтъ ѿ неизреченная милость, ѿ покрѹвъ пресвятїя Богородицы, ѿ молитва ѿ Благословенїе святѹга ѿ преподобнаго ѿтца нашего 'Іоанна да пребывають всегда съ вами, аминь.

1834.

вашого Хрїстолѹбїя всеусердїнїи Богомѹлцы

Игуменъ священноцарскїи ѿ патриаршескїи обїтели рѹлскїи 'Іосифъ со епїтропами ѿ со всею ѿ Хрїстѣ Братїею

Забѣлѹжка. Надъ писмото отгорѣ стои печатѣтъ на манастиря съ слѣднїи околонишь: „Печатъ ст. егумена обителїи преподоб: ѿтца іоанна. Рѹлскаго. 1833.“ Въ срѣдата образѣтъ на Св. Ивана съ надписъ: „ѣтїи іоан. рѹлск.“ — Писмото е написано на дебелъ голѣмъ листь, 50 на 70 сантиметра, съ широки бордюри, така че писаното образува площъ ѿ 35 на 50 сантиметра.

2.

Преводъ на Хатти Шерифа прочтеннаго на Высока та Порта предъ Негово Величество на 4 го Мохарема 1261. (1 Јануарїа 1845.)

Вѣрнїи Мой Везирѣ!

Различни тѣ Хаттишерифы, които съмъ издалѣ ѿ какъ възлѣзохъ на Царскїи атъ Престолѣ, показали сѣ на всичкїи атъ свѣтъ, кои праведни и милосердни чувствованїя ми одушевляватъ: ти не сѣ имали друга цѣль, освенъ да утврдїтъ благополучїе то на Царство то Ни, и доброто бытїе на Наши тѣ подданны, такожде и вѣра та да укрѣпїтъ и Царство то: тая е наша та върховна мысль. Струва ми ся, чи всичкїи атъ свѣтъ е разумѣлъ това, е излишно (заде) да го повтарямъ. При това не може нѣкой да ся отрече, чи были какви были старанїя та и радѣнїя та на мои тѣ служители за да извършїтъ улѹшенїя та кои то съмъ ималъ на поглѣдъ, дали средства та, които употребили, погрѣшенни были ѿ основанїе то и ѿ подробности тѣ, не знамъ зацо до днесъ, освенъ военно то поправленїе, нїкое друго ѿ различни тѣ наши намѣренїя, не е принесло плодъ. И хотя съ Божїи та помощъ това поправленїе става ѿ день на день по крѣпко, но понеже слѣдующе то му задърженїе и утврденїе зависи необходимо ѿ благополучїе то на Царство то, и ѿ добро то бытїе на всички тѣ наши подданны, и то както ся находить днесъ работи тѣ може да ся глѣда като безъ основанїе. Не можѣ да кажѣ колко мя ускорбява това, и мысли-тѣ, който ми подава не мя оставятъ спокоенъ не день ни ношѣ. Зацо то въ различни времена и много пѣти изрекохъ и обявихъ преискренно мои тѣ Царскїи мнѣнїя, на мои тѣ Служители, и всяко старанїе положихъ за да ги докарамъ да ся согласѣтъ и да дѣйствуватъ единомысленно за да привождатъ въ бытїе добро то на Царство то. И понеже не е произошло ни едно добро слѣдствїе, това е за мене чудо и душевно смущенїе, и Богъ ми е свидѣтель, какъ мое то сърдце е пѣлно ѿ жалость и скорбѣ.

Сега пакъ, понеже немамы нищо на сѣрце толкова, колко то да видимъ поскоро извършени всички тѣ мѣры, кои то сѣ потребны за благополучїе то на Царство то и за добро то бытїе на наши тѣ подданны, и това е най

първа та Наша мѣсль, и най горѣщо то Ны желаніе, повеляваме на тебе и на всички тѣ Служители Наши, подкрѣпившея на Божія та помощь и на ходатайството на нашего св. Пророка, да размыслите и изслѣдвате съ едно съвършенно согласіе и состараніе все що то е нужно и потребно за да ся изпълне тоба важно дѣло и велико благотвореніе: и понеже съвършенно то изпълненіе споредъ желаніе то Наше на тая благотворителна мѣсль, завися съществително отъ това нравственно и Философическо дѣло, да ся истреби сирѣчь и да ся очисти всяко отношеніе отъ невѣжество то на Наши тѣ подданны или духовнаго или мѣрскаго чина. За това предъ все друго имамъ за най нужно и най бързо дѣло, устроеніе то на училища, отъ които происходитъ изученіе то на науки тѣ и на различни тѣ художества и искусства. Нека убо стане промѣсль за да ся основатъ и въздигнатъ училища тамо дѣто прилича, и нека ся учреди и устрои народно то просвѣщеніе.

Имамы при това желаніе да ся направи, като едно благочестиво созиданіе, една голѣма болница, за да ся глѣдять тамо сиромаситѣ и чуждинци. За все това убо, и относително на области тѣ да предуготовите и разсудите съ крайно и непрестанно прилѣжаніе, нужны тѣ средства и мѣры за да ся направятъ колко то скоро могатъ тѣя учрежденія, кои то сѣ полезни за общо то добро и да ми представите послѣдователно изложенія, за да имъ дамъ моето Царско одобреніе.

Дано благодать Божія и помощь та на Вышняго да ны водятъ и спомогать съ ходатайство то на Нашего св. Пророка.

Любезни ми единородци Вѣлгаре!

Щедра та и премилосерда любовь, която днесъ Негово Величество, Свѣтлѣйшій нашъ Царь, Султанъ Абдуль Меджитъ отечески излива на вѣрны тѣ свои подданны, чрезъ благотворителный ать си тойзи свосрученъ **Хатти Шерифъ**, побуди моята ревность да обнародж преводъ ать му на Вѣлгарски, за да бы неустанали ви сами неразвеселени и необрадовани отъ всеобща та радость, която произвожда тога Царско начертаніе: ви, думамъ, кои то сте посветили ваши тѣ вѣрны сѣрдца на Негова та Царска любовь. До нынѣ убо нѣсте честити да имате, като други тѣ подданны, дневникъ (газета) на вашій ать языкъ Вѣлгарски, дѣто да можете въ различни обстоятелства, радостно да прочитате пристойны тѣ Царскы похвалы, съ които Н. Величество вынаги насъ добровольно обдарява. Заради това, като изричамъ моето пламенно желаніе за да достигните единъ день да вкусите отъ това благополучіе, опредѣлявамъ благодарственно днесъ да издамъ на тойзи листъ реченный ать **хаттишерифъ**, кому редовѣтъ и слова та велѣлвно грѣять съ душевны дарбы и добрины, съществително приличны на Негово то Высочайше Царско Лице! Негово Величество насъ показва, колко ся грыже день и ноцъ да изыскува средства способни за крѣпко то утвржденіе на Царство то, и за добро то бытіе на Свои тѣ подданны, като единъ природный стецъ за своя та рожба да и даде добро воспитаніе, развитіе на умственны тѣ силы, образованіе нравственно, за да стане добра и полезна, не само за себе си, по способна за всяка помощь на своего сѣца!

Тая благополучна мѣсль сѣе днесъ въ тойзи благотворителснъ **Хаттишерифъ**, чрезъ когото то Негово Величество Отечески совѣтува и побуждава Свое то министерско Сословіе за да приведе въ бытіе Неговы тѣ во истину прешедры желанія. Повелива имъ да въздигнатъ училища, на мѣста приличны по державного му Царство, и да устроятъ на здраво основаніе народно то просвѣщеніе за всякаго чина: зацо то ученіе то, не е потребно само за духовны, политичны и търговцы, но и за всякаго художника и земледѣяца: понеже,

който художникъ има ученіе, той освенъ що е научилъ отъ майсторъ атъ си, ражда му умъ атъ, за да развѣе и усовършенствува юще подобре свое то художество, отъ което може съ леснина и добръ да прихрани челядь та си. Такожде и земледѣлецъ атъ не треба само да знае какъ ся впрягать воловы тѣ и какъ ся държи рало то и копраля та, но да ся научи да познава состояніе то на земя та въ кое премѣненіе коя сѣидба носи, защо земя та що тапчи съ козѣтъ си е пълна съ безцѣнно плодородіе и изобиліе: инакъ бы вынаги ораля, и выпаги на пазаръ ходилъ храна да купува.

Това е убо невѣжество то, отъ което милосердно желае Н. Величество да избави всички тѣ си подданны, и въ добро бытіе да приведе. Но отъ наша страна и нѣи смы длѣжни, имуще наши тѣ сѣрдца совершенно посвященны на Негова та благотворителна склонность за наше то добро бытіе, да ся стараемъ за да станемъ вече по вече достойны за Негово то прещедро милосердіе, и вынаги съ рѣцѣь благосердны да молимъ всевышняго Бога, да му дава долгоденствіе благополучно, и мирно Царство, дабы такожде поживѣли и нѣи, подъ крѣпко то Негово крыло въ миръ, единъ тихъ и благополученъ животъ. Буди! Буди!!!

23 Іануар: 1845

Въ Цариградъ.

І. Стояновъ.

Напечата ся иждивеніемъ Господина Николая П. Тапчилещова, въ даръ на единородны тѣ му Българе.

Забѣлъжка. Тоя прѣводъ на хатишерифа заедно съ прибавената подъ него бѣлъжка е напечатанъ съ църковнославянски букви върху едната страна на единъ листъ отъ голѣмъ форматъ (30 на 50 см.), и то въ двѣ колони.

3.

Слово изговорено ѣ Негово превосходителство Решитъ Паша Министра иностранныхъ дѣлъ въ присутствіе Н. Ц. В. къ предизбранныте разныхъ народѣвъ Адрианополя въ самыатъ дворъ тамошнаго Началства, въ 6 Маѣа 1846.

Негово Величество Почитаемый нашъ Царъ и Благодѣтель (с Самодержецъ отлично) праведенъ и доброхотенъ сущій.

Като добръ отецъ постоянно попечаваяуци ся за благополучіето на чадата си Н. В. желае щото сичките му подданны неразлично да получаютъ равно предстателство, и согласно съ опредѣленіята на оустановлены те законы да става приличното вниманіе за сохраненіе то на оправданіята на всекиго.

Одушевляющій ся ѣ неисчерпаема благодать, и одаренъ съ високо и рѣдко остроуміе Величайшій нашъ Самодержецъ не престанува взиравающій камъ постоянното намѣреніе на Неговите Самодержавны старашіи, което гледа да оутверди чрезъ оудушеніята щастіето и благополучіето на державата си.

Излишно е почти да повториме какъ исходящій на това путешествіе Свѣтлѣйшій нашъ Царъ, побуди ся на това ѣ самото си желаніе да види сосъ сущите си очи и да познае важныте потребности на народите си, и така да дополни все щото е потребно за благоденствіето имъ.

Високото намѣреніе на това путешествіе, косто, Божіимъ благоволеніемъ, долженствува да произведе на всичкіатъ свѣтъ най пространните и най вѣрныте безопасности, всякому е извѣстно и несомнително: и лесно е на васъ да разумѣете совершенно големите благодѣянія, колко ся призовавате да получате въ предъ ѣ двойното благодѣтелствованіе, което ся възвищава на васъ по повелѣнію Неговаго Величества.

1. Н. В. Почитаемый нашъ Царь като ся научи какъ данокоть на вну-
трешныятъ гюмрукъ оутегчава жителите Адрианополски, заповѣда да ся оуни-
чтожи ѿ днесъ.

2. Н. В. Благоволително опредѣли ѿ особенното си сокровище нуж-
ното иждивеніе за да стане плавателна рѣката Марица, да и ся пооправатъ
пърстныте стогове щото е натрупила, и да ся очисти Лиманатъ Енески. Пра-
вительятъ на тая областъ Тахиръ Паша воспрія наложеніето да извърши
Самодержавното това повелѣніе, и мѣстныотъ Совѣтъ ще да ся гриже да
предрасположи колкото неща са потребни за произведеніето на тая дѣла.

Изрядните ползи колкото ще да проникватъ ѿ първата Самодержавна
милость, не ще да ставатъ токмо на самыте жители на тойзи градъ, но всич-
ките които иматъ търговски сношенія со съ тойзи градъ ще да соучаствуватъ.

Втората ще да е такожде спасителна и благотворителна, не само за
народатъ на тая областъ, но и на всичката Европейска Туркія чрезъ разви-
тіето, което намѣрява да даде на търговіата.

Такива знакове великодушія са много рѣдки въ лѣтописыте на Держа-
вата. Нека да ги познаеме всичките мые, подданницы всякаго чина, посвя-
щенни нашему Почитаемому Царю! Нека благодариме Бога, защо имаме най
добрыятъ и най праведныатъ Монархъ, и нека ся потрудиме да ся покажеме
благодарни, и достойни на таковата прѣвосходна благодатъ! Нека си соеди-
ниме сердца-та съ любовъ къмъ отечеството, и нека спосѣшиме сообразно
со съ волята на преблагіятъ нашъ Царь въ развитіе-то и благополучіето на
отечественното ни мѣсто, гдѣто най напредъ видохме солнцето.

Каквото благодарствѣніиотъ нашъ Царь желае благощастіето, и совер-
шенното спокойствіе на подданницыте си Мусулманы, така желае, щото и
Христіаните и Израилтяните които му са равно свои поддани да получаватъ
полно предстателство, и совершенно благополучіе.

Различіето на вѣрата и на вѣрозаконатъ е дѣло простыя совѣсти на
всякого: това различіе никога не може да повреди оправданіята на под-
данникатъ!

Всичките мые сме поддани на истата Держава, соотечественницы, и
чада на едно сущото отечество! когато оубо това е така, совѣзмъ не при-
лича да презираваме другъ друга! Но нека послѣдуваме сущіятъ пѣтъ който
ни е начерталъ нашіотъ Царь. Нека подражаваме достопочтенныатъ Неговъ
примѣръ! Н. В. каквото гледате, не разлучава въ раздаваніето на милостите
си никого ѿ подданните: не е ли прочее священна за насъ должность да
живееме въ согласіе и да спосѣшаваме всѣми силами на все щото служи въ
благополучіето на общото наше отечество;

Такива са повелѣніята на Неговото Царско Величество. Дано намъ
Божій промисалъ помогне, за да возможеме да ся сообразиме со съ Неговата
Самодержавна воля!

Забѣлъжка. Това слово е печатано съ църковнославянски букви на една
страница отъ единъ листъ.

4.

Воспрѣподобѣніи отци началствующи въ Рылскій монастырь!

Съ настояще-то ми покорно писмо, прѣво колѣнопрѣклонно ви цѣлуемъ
дѣсница-та съ все дѣцата ми, а особенно отцу Серафиму, слѣдъ това Ви
казувамъ, зашто до днесъ живѣеме съ ими Божіе и съ молитва-та Ви. Молимъ
Вы покорно да сторите добро, какво-то много пути сте сторили, да ми испро-
водите за дѣца-та слѣдующи-ты книги: Граматика Вльгар. 1; землеописанія
кратко и пространно по 1; Числителници кратка и пространна по 1; прѣви

познанія 2; читалища двѣ; Повѣствованія 2; краснописанія 2 и букварь 1 и всити тѣя су изданіе на 'Іоакима Груева и на содружіе-то му въ Пловдивъ. Понеже знаете, че тукъ сме на сургулувъ, и не ны познава, а не да ни даде пары или друго. Молимъ Вы още и мало пары да ни пратите, колко-то да си купиме ѱюмуръ и дрѣва; понеже Вы знаете, че никой не ни познава, та за това молимъ Вы сторете ни това добро; зашто васъ познава и за тако и за майка, и за това да немате нѣчто страхъ, зашто нѣма да ся чуе нигдѣ. Ако пакъ изволи Богъ съ молитвата Ви да си дойда на отечеството ми не ще Ви быде загубено.

Освѣнъ това друго немж что пишжъ, нъ съ длъжна честь остаемъ за всегда покорна

Ваша

Цона Сунруга Илова съ дѣца-та

ми Никола и 'Іованъ.

Скопіе мѣсяць Септ. 26 1862 .

Писмото е адресувано:

Всепрѣподобнѣйшему отцу 'Ігумену и на обществово поклонно
Въ Рылскій Монастырь

5.

Ваше преподобіе отъ души молитствуемъ!

По случаю на дохождане то съ поклонницы тѣ на Негово преподобіе Духовника вашего Господина Іоакима, вземаме честь предварително да попитаме заради добро то состояніе на драгоцѣнно то Ваше здравіе, заедно же и да Вы извѣстиме, какво; и мы благодатію Божіею и молитвами преподобнаго отца нашего Іоанна, добрѣ са нахождаме до тоя часъ. Слѣдователно явиме Вашему преподобію, какво получихме послѣдно то Ваше писмо, което го донесе сжцій Духовникъ Господ. Іоакимъ. И понеже чакахме срѣдство за да Вы отпишеме, и нынѣ като намѣрихме това срѣдство спѣшиме за да Вы отягчиме, като ще да са помолиме за извиненіе то. Съсъ сжцій Духовникъ пращаме едно начертаніе на различни цвѣтя, и дрѣвеса, кои то са относить на ботаника та, и кои то са умоляваме на Ваше преподобіе да предстоите, и ги дадете въ Самоковъ, на нѣкой искусній живописецъ, за да ги зографиса надъ мушама, сички тѣ сжщо както си са на первообразно то (оригинално) съ най добро искусство, да сж изобразжтъ. Само лице то на мушама та, да бжде пепеливо, тоестъ тъмно-бѣло, и имена та на сичкы те треви, и дрѣвеса, да имъ са напишжтъ първо българскы, а послѣ греческы и турскы и колво то иждиженіе стане, ще го наплатимъ съсъ благодареніе и като са окончи проводетого съ нарочито человекъ, комуто и захмета ще да заплатиме. Само да не явите че е наше, но да знаятъ че е Ваше. Сердечно молитствуваме Дядо Серафима, и сичкы тѣ преподобни Отцы. На конецъ молитвующій Васъ сердечно, оставаме на Вашъ честній отговоръ. —

Въ Врацѣ 1863. Мартъ 24.

Вашего высокопреподобія.

тѣплый къ богу молитвеникъ

† Врачанскій Пайсій

Писмото е адресувано:

Высокопрѣподобнѣйшему, и намъ зѣло прелюбезнѣйшему Господину Господину Неофиту настоятелю Святыя обители рылскія. —

съ молитвою

Въ рылскій монастырь.

Още стотици книги на дейци родени
в географска област Македония
може да намерите на:

www.strumski.com

Библиотека „Струмски“
е създадена в памет на
загиналите за Родината.

Voivode Dimiter Madjarov before the remains of two comrades in arms killed in the battle of Ferres